

**LOPE DE VEGA**

**ŠUO ANT ŠIENO**

Trijų veiksmų komedija

Iš ispanų kalbos vertė

ST. ČAIKAUSKAS (I veiksmą) ir

P. KEIDOŠIUS (II ir III veiksmus)

VEIKĖJAI

DIANA, grafienė de Belflor

TEODORO, jos sekretorius

MARSELA, DOROTĖJA, ANARDA – jos tarnaitės

OTAVIO, jos rūmininkas

FABIO, jos tarnas

Grafas FEDERIKO, jos pusbrolis

Markizas RIKARDO

Grafas LIUDOVIKO

TRISTANAS, Teodoro tarnas

ANTONELO, FURIO, LIRANO – Tristano bičiuliai

LEONIDO, grafo Federiko tarnas

SELJO, markizo Rikardo tarnas

KAMILO, Grafo Liudoviko tarnas

Grafo Liudoviko PAŽAS

*Veiksmas vyksta Neapolyje*

## **PIRMAS VEIKSMAS**

### **Pirmas paveikslas**

*Dianos rūmų salė*

1 scena

*(Teodoro ir Tristanas sprukdami)*

**TEODORO**

Tristanai, bėk greičiau čionai...

**TRISTANAS**

Liūdnescio įvykio nebuvo.

**TEODORO**

Jei mus pažino, viskas žuvo.

**TRISTANAS**

Neaišku, bet, manau, tikrai.

*(Išeina)*

2 scena

**DIANA**

Ei, pone!.. Grįžkite!.. Greičiau!

Sustokite sekundę vieną!

Taip drįstat elgtis su grafiene?

Sugrįžkite, aš jums sakau...

Halo! Kurgi visi namiškiai?

Halo! Nei dvasios! Kur tarnai?

Juk ne vaiduoklis gi čionai,

Ne sapnas, pasirodęs ryškiai.

Halo! Ką veikt? Visi sumigę.

- 4 -

3 scena

*(Fabio ir Diana)*

**FABIO**

Lyg šaukėte, jūsų šviesybė?

**DIANA**

Visa tulžis tą baisenybę

Vargu galėtų sunaikinti.

Skubėk greičiau, kvaily lėtasis,

Tu šitą vardą užpelnei,

Surask, kas bastosi čionai,

Kas jis, tasai paslaptینگasis.

**FABIO**

Paslaptینگasis?

**DIANA**

Bėki tuoj,

Pajudink kojas!..

**FABIO**

Aš einu...

**DIANA**

Kas jis? Greičiau žinot geidžiu.

**FABIO**

Tai bjaurus daiktas, oi oi oi...

*(Išeina)*

4 scena

*(Otavio ir Diana)*

**OTAVIO**

Aš jus girdėjau, iš tiesų,

Bet pasakykit, kas tikėtų,

Kad šaukt šviesybė taip galėtų

Tokiu netinkamu laiku.

**DIANA**

Nekaltas atsakas, tikrai!..

Ar ne anksti jūs gulti ėjot  
Ir taip lėtai judėt pradėjot,  
Kad vos galiu pakęsti tai...  
Kažkas čia slankioja per naktį  
Taip drąsiai, lyg savuos namuos,  
Beveik net mano kambariuos.  
(Akiplėšą tą aš pagausiu,  
Otavio, aš jį mačiau)  
O jūs, kilnysis mano sarge,  
Kada aš proto netenku...

**OTAVIO**

Aš jus girdėjau, iš tiesų,  
Bet pasakykit, kas tikėtų,  
Kad šaukt šviesybė taip galėtų  
Toku netinkamu laiku.

**DIANA**

Eikite gult, nes jums kenksminga,  
Miegokit, aš ne jus šaukiau.

**OTAVIO.**

Senjora...

5 scena

*(Tie patys ir Fabio)*

**FABIO**

Baisūs reikalai...  
Be pėdsakų, kaip paukštis dingo.

**DIANA**

Tu ženklus jo matei?

**FABIO**

Jo ženklus?

**DIANA**

Rūbus auksiniais apvadais?

**FABIO**

Kai bėgo jis...

**DIANA**

O taip, tikrai

Dėvėt sijoną jums reikėtų...

**FABIO**

Dviem šuoliais jis nuo laiptų šoko.

Žibintan metė skrybėlė sava,

Pataikė – ir aplink tamsa.

Po to žaibu praskrodęs kiemą,

Jisai prie vartų pastovėjo,

Ištraukė špagą – ir nuėjo.

**DIANA**

Tu asilas iš asilų.

**FABIO**

Bet...

**DIANA**

Mušt jus būtų per švelnu.

Pavyt ir vietoje nukauti.

**OTAVIO**

O jei kilmingas jis žmogus?

Po to juk amžiams gėda bus.

Nelengva garbę vėl atgauti.

**DIANA**

Kilmingas jis žmogus? Gražiausia!..

**OTAVIO**

O argi maža čia pas mus

Tokių, kuriems matyt jus

Nors akele – už vis brangiausia?

Juk tūkstančiai senjorų godžiai

Akli iš meilės jums, svajoja

Tapt jūsų vyru paklusniuojų.

Kad jis turtingas – jūsų žodžiai,

Ir Fabio matė, kaip skubėjo  
Jis šviesą skrybėle gesint.

**DIANA**

Norėjo laimę gal mėgint  
Senjoras koks įsimylėjęs,  
Kuris dosnia savo ranka  
Tarnaitę paperka. Puiku!  
Doresnį tarną rast sunku...  
Senjorą tą surasiu aš,  
Plunksnuotą skrybėlę dėvėjo.  
Jinai ant laiptų. *(Fabijui)* Ko delsi,  
Paimk jį greit.

**FABIO**

Bet ar ji ten?

**DIANA**

O kurgi? Tai kvailys lėtasis!  
Juk tuo metu, kai metė ją,  
Nuo žemės jis jau nepakėlė.

**FABIO**

Senjore, aš atnešiu šviesą.

*(Išeina)*

6 scena

*(Diana ir Otavio)*

**DIANA**

Ne, jeigu jam padėjo kas,  
Be jokio gailesčio išmesiu  
Kaltininką.

**OTAVIO**

Ir labai gerai:

Žmonėms jūs mane patikėjot,  
O jums nusivylimą teikia!  
Ir nors galbūt dabar ne laikas,

Kai susijaudinusi jūs,  
Paliesti reikalus švelnius,  
Bet šitas jūsų atkaklumas  
Ir toks nenoras ištekėti –  
Pati didžiausia priežastis,  
Kad daugis iš nusiminimo  
Jau nebežino, ką daryti.

**DIANA**

Jūs kažką žinote, atrodo.

**OTAVIO**

Man žinoma tikrai, kad jūs,  
Pagal jus teisiančius gandus,  
Labai žavi, bet atsiskyrus.  
Kai kam jūs tėviškė Belflior  
Užmigt neleidžia per naktis.

7 scena

*(Tie patys ir Fabio)*

**FABIO**

Štai skrybėlė prieš jūsų akis,  
Ne skrybėlė, kažkokia gėda.

**DIANA**

Greičiau parodyki man ją.

**FABIO**

Štai. Ta pati, kurią jis metė.

**DIANA**

Šita?

**OTAVIO**

Bjauresnės nieks nematė.

**FABIO**

Galbūt ji tinka jam labai.

**DIANA**

Tu šitą skrybėlę radai?



**FABIO**

Kas gi nesąmonę sakys.

**OTAVIO**

O plunksnos kokios.

**FABIO**

Tai vagis.

**OTAVIO**

Tikriausiai taikėsi prie lobio.

**FABIO**

Vagies tai skrybėlė tikrai.

**DIANA**

Mane beprote tu darai,

Juk aš pati mačiau gerai,

Štai, šitiek plunksnų joje buvo.

Tai kurgi plunksnos tos pražuvo?

**FABIO**

Kai į liepsną jas paleido.

Tai ir sudegė, greičiausiai,

Ir degėsiai tuoj pakvipo.

**DIANA**

Nejuokauki dabar, Fabio,

Rūpesčių ir taip per daug.

**OTAVIO**

Palūkės mįslė sprendimo.

**DIANA**

Kaip tai, palūkės, Otavio?

Kaltininką aš surasiu.

Moteris visas pakvieskit.

*(Fabio bėga)*

8 scena

*(Diana ir Otavio)*

**OTAVIO**

Kuo paversite jūs naktį.

**DIANA**

Man, Otavio, sapnas žuvo.

Argi galima užmigti;

Kas namuose mano buvo?

**OTAVIO**

Jau geriau palaukus ryto

Atsargiai išaiškint visa,

Niekada nežus teisybė.

**DIANA**

Mano šitokia tvarka –

Gulti mįslę neišsprendus

Nepajėgčiau niekada.

9 scena

*(Tie patys – Fabio, Marsela, Dorotėja ir Anarda)*

**FABIO**

Štai, šitos jums galbūt pagelbės,

O kitos miega jau seniai.

Jas gaubia nuostabūs sapnai.

Jos niekuo jums padėt negali.

Tos kambarinės dar nemiega,

Štai jas visas ir pristačiau.

**ANARDA** *(Į šalį)*

Nakties metu įdūkus jūra,

Aš audrą toluoj matau.

**FABIO**

Išeiti įsakysit?

**DIANA**

Taip.

Abu išeikit.

**FABIO** (*J šalį Otavijui*)

Tai įsisiūbavo...

Bus tardymas kaip reik...

**OTAVIO**

Įsitarščiavo.

**FABIO**

Ir man nebetiki beveik!

(*Otavio ir Fabio išeina*)

10 scena

(*Diana, Marsela, Dorotėja, Onarda*)

**DIANA**

Na, Dorotėja, prieik čionai.

**DOROTĖJA**

Ko iš manęs ponias norėjo?

**DIANA**

Kas čia dažniausiai vaikštinėjo

Prie mano vartų, žinai?

**DOROTĖJA**

Markizas vaikščiojo dažnokai,

Grafas Paris, bet jie ne skaičiuoj.

**DIANA**

Teisybę šventą atsakyk.

Žinai, kad aš nenusileisiu

Savajam užsispyrime.

**DOROTĖJA**

Jums neturiu aš paslapčių.

**DIANA**

Su kuo kalbėjo jie abu?

**DOROTĖJA**

Jei gyvą degintų mane

Karštąja ugnimi ant laužo,

Neatmenu, kad jie kada,  
Bent su kuriuo žmogum iš čia,  
Išskyrus jus, kalbėję būtų.

**DIANA**

O, pavyzdžiui, laiškų nebuvo?  
Jų pažai lankėsi gal čia?

**DOROTĖJA**

Nei vieno karto.

**DIANA**

Tu laisva...

**MANELA** (*Į šalį Anardai*)

Taip, lyg teisme...

**ANARDA**

Ir ypatingam...

**DIANA**

Anarda, tu...

**ANARDA**

Aš jūsų valioj.

**DIANA**

Sakyki, koks čia vyras buvo?

**ANARDA**

Ar vyras?

**DIANA**

Taip, čia, šitoj salėj.

Pažįstu jus visas gerai.

Sakyk, kas įvedė slapta.

**ANARDA**

Senjora, galit man tikėti,

Tokios minties net neturėjom.

Atvesti vyrą ir nakčia,

Kad jus matytų paslapčia?

Jus taip išduoti ar galėjom?

Ne ne, mums esat neteisi.

**DIANA**

Palauk. Nueikime į šalį.  
Aš linkusi esu galvoti,  
Jei, žinoma, teisybę sakot,  
Galbūt jis lankėsi slapta  
Iš kambarinių pas kurią?

**ANARDA**

Kad miegas jūsų būtų ramus,  
Jei taip šis įvykis kankina,  
Būsiu drąsi ir atvira,  
Vardan teisybės pasakysiu,  
Nors tuo galbūt ir suardysiu  
Draugystę savo su Marsela.  
Ji kažin ką įsimylėjo  
Ir jis pamilti ją suspėjo...  
Bet kas jis – negaliu iškvost.

**DIANA**

Dabar tu visa pasakysi:  
Išdavus, kas yra svarbiausia,  
Tau menkniekių nėra ko slėpt.

**ANARDA**

Išsaugot paslaptį kitų  
Sunkiau už daugelį nelaimių.  
Aš – moteris. Aš maža dar  
Tam, kad pamiršti reikalą nemielą.  
Žinot, kad lanko kažin kas Marselą?  
Jūs galite ramiai miegot:  
Pas juos kol kas pati pradžia,  
Kol kas tarp jų vieni tik žodžiai.

**DIANA**

Bjauresnio tarno nesu mačius...  
Geri gandai aplink pasklis  
Apie grafieneį, jauną našlę!

Prisiekt galiu išganymu  
Kilniųjų sielų – jei būt gyvas  
Manasis vyras.

**ANARDA**

Jūs nurimkit,  
Juk tam, su kuo ji susitinka,  
Nesvetimi mūsų namai.

**DIANA**

Kuris nors iš tarnų, manai?

**ANARDA**

Taip, ponias.

**DIANA**

Kas jis?

**ANARDA**

Teodoro.

**DIANA**

Tai sekretorius mano?

**ANARDA**

Taip.

Be reikalo jūs nerimavot.

**DIANA**

Pabūk, Anarda, nuošaliai.

**ANARDA**

Tiktai nebarkit jos labai.

**DIANA** (*Į šalį*)

Kad ėjo jis ne pas mane,  
Labai menkai mane ramina.  
Marsela...

**MARSELA**

Aš esu...

**DIANA**

Klausyki...

**MARSELA**

Ko geidžiat jūs? (*Į šalį*)

Širdis nerimsta...

**DIANA**

Ir aš buvau tau patikėjus

Savas mintis ir savą galvą.

**MARSELA**

Apie mane jums prikalbėjo?

Aš visada ištikima jums,

Jūs žinote pati gerai.

**DIANA**

Tikrai?

**MARSELA**

Kokia mano kaltė?

**DIANA**

Ar ne kaltė – namuose mano

Tarp šitų sienų susitikti

Ir paslapčia su juo matytis?

**MARSELA**

Juk Teodoro visada

Sutikęs moka prikalbėti

Eibes gražių, švelnių žodelių.

**DIANA**

Ir ką gi sako jis?

**MARSELA**

Tikriausiai

Ir neprisiminsiu.

**DIANA**

Pasistenk.

**MARSELA**

Tai pasakys „Aš jau pražuvęs,

Aš žūstu dėl šitų akių“

Arba: „Palaima jūs mana;

Pernakt užmigti negalėjau,  
Blaškiausi degdamas aistra.“  
Jis jau seniai paskyrė meilę  
Tokiam gražiam, kilmingam tikslui  
Kaip kad vedybos su manim.

**DIANA**

Na ką gi, dar kilnesnio tikslo  
Kaip tikslas meilės jo – nėra.  
Ir aš galėčiau jums pagelbėti.

**MARSELA**

Tai bus didžiausia mano laimė!..  
Aš nuoširdžiai prisipažinsiu,  
Jei jūs net pykty taip gera  
Ir savo širdį man parodėt,  
Kad aš jį myliu begaliniai.

**DIANA**

Tikrai aš nemanau, Marsela,  
Daryt kliūčių vestuvėm jūsų.  
Aš reikale šiame vispusiai  
Pasižadu abiems padėti.

**MARSELA**

Prie jūsų kojų – vergas jūsų.

**DIANA.**

Na, eik.

**MARSELA**

Jas nuolankiai bučiuoju.

**DIANA**

Lai visos eina.

**DOROTĖJA ir ANARDA** (*Į šalį Marselai*)

Na, kas buvo?

**MARSELA**

Didžiulis pyktis, bet naudingas.

*(Marsela, Dorotėja ir Anarda išeina)*



11 scena

**DIANA**

Kiekkart vogčia esu aš pastebėjus,  
Koks mielas jis, protingas ir gražus.  
Jei prigimtim jis būtų įžymus,  
Tikrai kitaip su juo aš būč kalbėjus.  
Stipriau už meilę – gamtoje nēr prado.  
Mano garbė įstatymas man bus,  
Neleis jausmams ir titulas kilnus  
Gyvent širdy, jei ten jie vietą rado.  
Tačiau pavydas lieka gilumoje,  
Žavėtis lengva lobiu nesavu.  
O čia jisai net dvigubai vilioja.  
Ach, jei galėtų keistis likimu,  
Kad jis iki manęs pakilt galėtų.  
Ar nusileisčiau aš lig jo gelmių.

*(Išeina)*

**Antras paveikslas**

*Dianos rūmų vidinis kiemas*

1 scena

*(Teodoro ir Tristanas)*

**TEODORO**

Šią naktį aš neužmigau.

**TRISTANAS**

Čia nieko nerandu protinga,  
Jūs gi tikriausiai būsit dingęs,  
Jeigu ji viską sužinos.  
Sakiau jums: „reikia palūkėti,

Tegul sumigs“. Jūs nenorėjot.

**TEODORO**

Į tikslą meilė greit skubėjo.

**TRISTANAS**

Kaip galit šaudyt užsimerkęs.

**TEODORO**

Taiklus pataiko visada.

**TRISTANAS**

Taiklus tuojau atskirti moka,

Kur pavojinga, o kur juokas.

**TEODORO**

Tad aš pagautas.

**TRISTANAS**

Taip ir ne.

Tikrų įrodymų nėra,

Bet įtarimas jums nemažas.

**TEODORO**

Kai garsiai šaukdamas mus vijo

Fabio – akimirka viena

Ir būčiau persmeigęs špaga.

**TRISTANAS**

Mikliai paleidau skrybėlę

Žibintan....

**TEODORO**

Ir jisai sustingo,

Bijodamas net žingsnį žengt.

Bet jei jis būtų pajudėjęs,

Būt kritęs vietoj net neaiktelėjęs.

**TRISTANAS**

Aš pakeliui žibintui surikau:

„Sakyk, kad buvo svetimi“.

„Melagis tu“, atsakė jis.

Tada aš skrybėlę iš keršto

Paleidau jam.

**TEODORO**

Gulu į karstą.

Šiandien.

**TRISTANAS**

Jums galas visados

Iš meilės. Nuolat susikrimtęs.

O pats rausvutis ir puikus.

**TEODORO**

Bet ką daryt, Tristanai, man,

Kai šitokis pavojus gresia?

**TRISTANAS**

Nustokite mylėt Marselą.

Grafienė mūsų išdidi.

Jei sužinos – mes pražūty.

Net ir gudrumas nepagelbės.

Čionai jums niekad nebegrįžt.

**TEODORO**

Užmiršt? Žiauru toks patarimas!

**TRISTANAS**

Jums iš manęs reik pasimokyt

Ir meilę jūs pamiršit tuoj.

**TEODORAS**

Mesk. Įkyrėjo plepalai.

**TRISTANAS**

Pagelbės menas mums tiktai.

Norit žinot, kaip su jausmu

Užbaigti reikalą visai?

Pirmiausia, turite nedelsiant

Nuspręst pamiršt ją amžinai.

Tvirtai žinot, kad sugrąžinti

Širdies plakimą nevalia.

Jūs matėt laikrodį turbūt,

Kai išsisukus ratašėliui  
Rateliai lyg apmiršta – taškas.  
Štai lygiai taip ir širdyse  
Mes matom aiškų sustojimą,  
Kai atsukam visas viltis.

**TEODORO**

Bet atminimai lyg vėžys  
Kas valandą neduos ramybės  
Ir mūsų jausmas pamažėli  
Sugrįš atgal, gali tikėt.

**TRISTANAS**

Taip, jausmas – tai baisus žvėris.  
Nagais įkibęs protą laiko.  
Kaip tas ispaniškas poetas  
Sako eilėrašty vienam.  
Bet priemonių yra ir tam.  
Jos puikiai užmuša vaizduotę.

**TEODORO**

Kaip?

**TRISTANAS**

Reik trūkumus tik prisiminti,  
Bet ne puikumą. Stengtis reik,  
Jei norite pamiršti greit,  
Baisiausias jos ydas atminti.  
Neturi jums gimdyt kančių  
Puošni ir išdidi persona,  
Kada ji žiūri iš balkono  
Į jus taip nuostabiu žvilgsniu.  
Tai visa tik architektūra.  
Išminčiai mokė praeity,  
Kad grožį didesnėj daly  
Siuvėjai kuria, ne natūra.  
Kerėtoją vaizduotis reikia

Tam, kad atstumt pagundą šitą  
Lyg kūną, baisiai nuteriotą tą,  
Kurį ligoninėn veš veikiai.  
Jums reikia tik labai gerai  
Įsivaizduot bjaurybę šitą  
Ir mėnesiui jums apetitą  
Jinai atims kaip bematai.  
Ir taip kasdieną, vis ir vis  
Prisimenant jos naują ydą,  
Širdies žaizda greit užsigydo,  
O meilė nežinion nukris.

#### **TEODORO**

Tamsuolis gydytojas, tamsta!  
Žinovas iš visų grubiausias!..  
Kai tokis vaistininkas ruošia...  
Šis jovalas tiktai kaimiečiams,  
Arkliagydydys tu, šarlatane,  
Baisus nemokša. Aš, Tristanai,  
Vaizduojuos moteris kitaip,  
Jos man lyg spindintis kristalas,  
Kaip stiklas permatomos jos.

#### **TRISTANAS**

O stiklas lūžta visasdės,  
Mus moko patyrimas senas,  
Jei jums vienam išbrist sunku,  
Mielai pagelbėti galiu  
Ir tokį vaistą pateikiu,  
Kurį išbandęs pats esu.  
Mylėjau, kad mane pakartų,  
Ir aš sau tokią marmalynę.  
Mergytę veidu marmuriniu  
Metų penkių gal dešimčių.  
Gražuolė savyje turėjo

Daugiau nei tūkstantį ydų.  
Be jokių rūpesčių, vargų  
Lengvai sutilpt joje galėjo  
Archyvas, nors ir pats didžiausias:  
Visai laisvai jos vidury  
Lyg tam mediniame arkly  
Šimtas graikų susitalpintų.  
Girdėję, augo vienam kaime  
Šimtmetis riešutas plačiai.  
Kamienė jo visai laisvai  
Šeima audėjo rado laimę.  
Ir dar jiems buvo per erdvu.  
Galėjo taip priglaust senienas  
Ir šitas pilvas, kaip kamienas,  
Audėją su visu namu.  
Aistringai troškau ją pamiršti.  
(Seniai atėjo laikas tam)  
Bet atmintis lyg tyčia man  
Kiekvieną valandą vaizdavo  
Sniegus ar marmurą raudoną,  
Žiedus, leliją nuostabiausią  
Arba baldakimą gražiausią,  
Kaip apatinį jos sijoną.  
Nykau aš vieniškas, apleistas,  
Bet nutariau nekrist kovoj.  
Ėmiau vaizduotis daiktus tuoj,  
Kurie į ją panašūs buvo:  
Pintinę, turgaus pardavėją,  
Pašto dėžes arba skrynias,  
Didžiulius nešulius, maišus,  
O siela patylom kalbėjo:  
„Pradinki iš akių manųjų!“  
Ir mano meilė pykčiu tapo,

Neliko vaizdo jos nei kvapo.  
Amen! Ant amžių amžinųjų!..

**TEODORO**

Bet kurgi rasiu aš ydas?  
Marselų jų nepamatysi,  
Pamiršti jos net nebandysiu.

**TRISTANAS**

Tai traukit ant savęs bėdas  
Ir puoselėkit išdidumą.

**TEODORO**

Kaip ji miela, ar tu žinai?

**TRISTANAS**

Mieliau jums virsti pelenais  
Nei gaut grafienės palankumą.

*2 scena*

*(Diana ir tie patys)*

**DIANA**

O, Teodoro čia?

**TEODORO** *(Iš šalį)*

Jinai...

**DIANA**

Pas jus aš.

**TEODORO**

Tarnas nuolankiausias.

**TRISTANAS** *(Iš šalį)*

Pagal sprendimą jos veikiausiai  
Pro langą lėksi iš čionai.

**DIANA**

Manęs pažįstama paprašė,  
Nesugebėdama pati,  
Tai reik laikyti paslaptį,  
Kad aš jai laišką parašyčiau.

Bet ką gi jai padėt galiu?  
Akla aš meilės reikaluose.  
O jūs galėtumėt, tikiuosi,  
Jį parašyti be klaidų.  
Skaitykite.

**TEODORO**

Klausau, senjora,  
Tiktai ne tas, kad kritikuoti,  
Bet meilės rimą sužinoti,  
Kurio dar niekad nejutau.

**DIANA**

Dar ne?

**TEODORO**

Mylėt aš nedrįsau.  
Drovumą nugalėt sunku,  
Kuklus aš pernelyg esu.

**DIANA**

Tai gal dėl to, kada sutemsta  
Slaptai pakampiais vaikštai, tamsta,  
Pridengęs veidą lig akių?

**TEODORO**

Aš prisidengęs, kur, kada?

**DIANA**

Ir paslaptinę matė jus  
Šią naktį rūsininkas mūs.  
Jis nemeluoja juk, tiesa?

**TEODORO**

Ach, taip, mes vakar vakare  
Su Fabio žaidėm. Kartais mes  
Išdaigų prikrečiam aibes.

**DIANA**

Skaitykite.



**TEODORO**

Galbūt mane

Kas norint šmeižia čia niekšingai.

**DIANA**

Arba pavydi, reik tikėt.

Skaitykit.

**TEODORO**

Trokštu pažiūrėt,

Kaip spindi genijus didingas.

*(Skaito)*

„Pajusti aistrą, matant aistrą kito,

ir pavydėt, nespėjus dar pamilt, -

nors meilės dievas ir gudrus apvilt,

Tokios gudrybės jam sukurt nevyko.

Myliu todėl, kad jam pavyduliauju,

Kentėdama, kad neteisi lemtis.

Nors ir gražesnė aš esu, bet jis

Švelniausia laime kitą gaubia.

Aš baimėj ir dvejonėje kenčiu,

Nemyliu jo, bet pavydėdama svajoju:

Mylėti noriu, meilės jo geidžiu,

Nesiginu ir trauktis negalvoju.

Bet suprasta būt noriu... ir tyliu.

Ach, kas supras? Save aš suprantu.“

**DIANA**

Kaip jums atrodo?

**TEODORO**

Jeigu čia

Tikrai teisybė pasakyta,

Tai nieks geriau neparašys.

Aš vieno negaliu suprasti:

Dar negirdėjau, kad kada

Būt meilė gimus iš pavydo.

Pavydą kartais meilė gimdo.

**DIANA**

Galvoju aš, kad šitai damai

Jį malonu sutikti buvo,

Bet širdyje aistros nejuto.

Ir vos jina tik sužinojo,

Kad myli kitą jis, pavydas

Jai meilę įžiebė ir aistrą.

Ar taip galėjo būt?

**TEODORO**

Tikriausiai...

Jos laiškas puikiai parašytas!

Aš konkuruoti nedrįstu.

**DIANA**

Gal pabandysit.

**TEODORO**

Nepajėgsiu.

**DIANA**

Bet pabandyt juk nesunku?

**TEODORO**

Senjora, negi tamsta nori

Menkumą pamatyti mano?

**DIANA**

Aš laukiu. Paskubėkit grįžti.

**TEODORO**

Einu.

*(Išeina)*

**DIANA**

Tristanai, eikš arčiau.

3 scena

**TRISTANAS**

Skubu išgirsti paliepimą,

Nors gėda kelių man tokių!  
Jūs sekretorius, mano ponas,  
Seniai jau plikas kaip tilvikas.  
O juk blogai, kai kabalero  
Už pečiaus laiko savo tarną.  
Neišgali daugiau, matyti.

**DIANA**

Tai ką, jie lošia?

**TRISTANAS**

Kad bent loštų...  
Juk jei kas lošia, visada  
Savus paims iš to ar kito.  
Seniau gi net karaliai stengėsi  
Bent kokio amato išmokti,  
Kad jei kare kokiam ar jūroj,  
Praradę savo karalystę  
Galėtų išmaitinti save.  
Laimingas tas, kurs iš jaunystės  
Išmoksta lošti nuostabiai...  
Lošimas pinigų neturint –  
Geriausias menas šiam pasauly:  
Lengvai gali prasimaitinti.

**DIANA**

Nelošia jis?

**TRISTANAS**

Jisai kuklus.

**DIANA**

Jam atima daug laiko meilė.  
Juk aš neklystu?

**TRISTANAS**

Meilė? Jam?

Tai juokas... Ledas jis švariausias.

**DIANA**

Tačiau toksai žmogus kaip jis,  
Puikus, meilus ir dar nevedęs,  
Negali sieloje neslėpt  
Kam nors meilaus, žavingo jausmo.

**TRISTANAS**

Žinau tik avižas ir šieną.  
Švelnių laiškelių nenešioja.  
Jis visą dieną čia, tarnyboj,  
Jis net ir laiko tam neturi.

**DIANA**

O vakarais jis niekur neina?

**TRISTANAS**

Su juo nevaikštau: sužalotas  
Nuo laiptų nukritau, senjora.

**DIANA**

Tu nukritai?

**TRISTANAS**

Labai garbingai!  
Aš šonkauliais suskaičiavau  
Visas pakopas.

**DIANA**

Taip reikėjo tau,  
Tristanai. O kodėl staiga  
Žibintan skrybėlę tu metai?

**TRISTANAS** (*Į šalį*)

Še tau, kad nori. Velnias rautų!..  
Visą istoriją jau žino.

4 scena

**FABIO** (*Įeina*)

Markizas prašosi, Rikardo.

**DIANA**

Skubėkite atnešt man kėdę.

*(Jeina Rikardo, Seljo, du pažai, Otavio, Dorotėja, Anarda, Tristanas išeina)*

**RIKARDO**

Su virpančia širdim, kančia vylinga,  
Kuri krūtinėj visada gyva,  
Tą, ką prie tikslo veržiasi džiaugsmingo,  
Diana, meilė šaukia čia mane.  
Ir vėl aš čia, nors gal bereikalinga  
Svajonę mano kitas pavadins.  
Tas, kuris apsuptas sapnų saldžiausių,  
Pasitikįs daugiau nei atsidavęs.  
Jūs taip graži, kad reikia tik pažvelgt,  
Ir jau matai, kad nieko jums nestinga.  
Jei moteris graži, ji ir sveika,  
To patyrimas moko mus protingas.  
Skaistumas jūs taip džiugina mane,  
Kad būčiau įkyrus kvailys grubiausias,  
Su galva, nepribrendusia galvot,  
Jei „kaip sveika“ jums klausimą užduot.  
Ašai, žinodamas, kad jūs laiminga,  
Iš jūsų veido bruožų nuostabių  
Žinot geidžiu, senjora maloninga,  
Kiek daug laimingas aš esu.

**DIANA**

Štai vėl kilniai spindėdamas, markize,  
Parodėte mums pavyzdį iškalbingumo.  
Bet ar verta aukštos taip gražbylybės  
Mūs sveikata ir vaizdas kasdienybės?  
O kai dėl jūsų laimės – tai jau čia  
Nesu ir nebuvo jos šeimininkė.  
Kas liečia jus, man rodos, kad nėra  
Manos kaltės, jei būsit jūs laimingas.

**RIKARDO**

Jūs žinot, mano meilė jums tikra,  
Sukurt mes galim sąjungą vieningą.  
Jūs mano sielai rytmečio aušra!  
Ir jūsų šeimai tik manęs testinga!  
Tik jūsų atsako kol kas dar nežinia.  
Jisai išspręs – laimingas aš ar ne.  
Jei ašen vietoj turtų prašmatniųjų,  
Kuriais aš ir turtingas, ir garsus,  
Valdyčiau žemę nuo krantų žydriųjų,  
Lig ten, kur gęsta vakaras šviesus,  
Ir auksą, dievą padermių naujųjų,  
Ir briliantus, ir perlus visus,  
Žvaigždžių skaistumą ir Rytų lobynus,  
Gelmes ir kalnus, jūras, vandenynus,  
Aš visa tai, tikėkit šituo jūs,  
Pakločiau jums, džiaugsmu atsigaivinęs;  
Jūs įkvėptas, nutiesčiau sau kelius  
Ten, kur naktų neprikelia aušrinės,  
Nukelčiau aš, nuveikęs pavojus,  
Bangų dykynę laiptais ažuoliniais  
Ir jais lig šiaurės leisčiausi šaltos,  
Kurios nelankė niekas niekados...

**DIANA**

Tikiu svajonėm jūsų čia išlietom,  
Gerbiu kilnumą jūsų iš širdies,  
Ir mūsų mintys, gal, sutinka vietoj,  
Tik nežinia, ką grafas pakalbės.

**RIKARDO**

Aš nusileidžiu sukčiams ir koketėms,  
O grafas Federiko tos kilmės.  
Bet aš tikiu: jūs teismas bus teisingas,  
Prieš jį sužlugs net žvilgsnis jo klatingas.

- 31 -

5 scena

*(Tie patys, Teodoro)*

**TEODORO**

Lai jūsų malonybė pasakys.

**RIKARDO**

Jūs užimti! O laiką aš kiekvieno

Brangint išmokau.

**DIANA**

Laiko per akis.

Rašau aš Romon laišką.

**RIKARDO**

Tokią dieną

Vizitas ilgas daug blogiau už vis.

**DIANA**

Jūs malonus.

**RIKARDO**

Tai aš geriau, grafiene...

*(Į šalį Seljo)*

Na, Seljo, ką tu pasakysi?

**SELJO**

Kad jinai

Už jūsų aistrą atsitys pilnai.

*(Rikardo, Seljo, du pažai, Fabio, Otavio, Dorotėja, Anarda išeina)*

6 scena

*(Diana, Teodoro)*

**TEODORO**

Taip, tikrai.

Ne geriausiai parašyta –

Darbavaus, mat, įsakytas.

**DIANA**

Rodykit.

**TEODORO**

Prašau...

**DIANA**

Na, štai.

*(Skaito)*

„Kas myli moterį mylėtą, tą savaime  
Pavydas uždega godžia aistra.  
Kas pats palaimos nedegė žara,  
Tas šaltas liks ir savo draugo laimei.  
Bet jei kita mūs mylimąjį laimi,  
Jei meilę slėpti jau jėgų nėra,  
Kai veidą kraujo nupliekia kaitra,  
Į lūpas šauksmas braujasi bebaimis.  
Bet aš tyliu, kad žemė aukštybes  
Įžeisti negalėtų. Aš sustojau,  
Ribas šventai atminęs pagarbias.  
Aš taip daug pasakiau. O laimės rojų,  
Manau širdis užmiršti sugebės,  
Kitaip dar pamanyt, kad nežinojau.“

**DIANA**

Jūs greit visus čionai pralenksit.

**TEODORO**

Kam juoktis?

**DIANA**

Aš ir nemanau.

**TEODORO**

Sakykit tiesą.

**DIANA**

Atsakau!

Jūs nugalėjot, Teodoro.

**TEODORO**

Matau aš priežastį slaptingą,  
Dėl ko aš nemiegu naktim:



Nemėgsta tarno, jeigu jis  
Kuo nors pralenkia šeimininką.

**DIANA**

O ne, ir jeigu prizas skirtas,  
Tai jūsų laiškus teks jisai,  
Todėl, kad žavūs jo garsai,  
Kad vykęs turinys jo tvirtas.  
Tik blogas štai išsireiškimas:  
„Tyliu, kad žemė aukštybes...“  
Jūs paklauskite – tekalbės  
Jums mažas mano patarimas:  
Visai vis tiek, kas būtų ta,  
Kuri širdy jus myli, gaili;  
Negalima įžeisti meile.

**TEODORO**

O, meilė – įnamė pikta.

**DIANA**

Jei jus pamils dama žymi,  
Atkaktūs būkite ir uolūs,  
Juk širdys moterų – ne uolos,  
Laimėsit drąsiai veikdami.  
O laišką aš imu kartu,  
Jį paskaityt man kilo noras.

**TEODORO**

Jame kvailysčių daug, senjora.

**DIANA**

O aš visai jų neradau.

**TEODORO**

Tokia gera jūs... Jei galėčiau  
Ir jūsų laišką aš paimti...

**DIANA**

Na, ką gi?.. Nors geriau gal būt  
Sudraskius.

**TEODORO**

Kaip tai?

**DIANA**

Nesėkmė čia

Tokia jau didelė nebūtų –  
Daugiau prarandame širdy.  
(Išeina)

7 scena

**TEODORO**

Išėjo. Rodės – išdidi...  
Žiūriu – stebiuos akis išpūtęs.  
Nejaugi meilę ji įpratus  
Pareikšti drąsiai, nelauktai...  
Bet ne! Juokinga juk tatai;  
Čionai kažkokios pinklės matos.  
Bet ar girdėta kur kada,  
kad šitos griežtos lūpos tartų:  
„Daugiau prarandam kitą kartą,  
O čia nedidelė bėda“?  
„Daugiau...“ O angelai šventi!  
Ji apie ką? Apie bičiulę?  
O ne, kvailystė tai didžiulė.  
Save turėjo ji minty.  
O gal ir ne... Juk ji aukšta  
Garbėtroška ir šventenybė.  
Tokia negalima keistybė,  
Ji kitai laimei sutverta.  
Tarnauja jai pirmi senjorai  
Neapolio, aš netinku  
Į jos vergus, suprast sunku,  
Ką tuo ji pasakyti nori.  
Marselos meilę sužinojus,

Išjuokt mėgina ji mane,  
Todėl ir erzina, žinia...  
Ir koks gi grėstų man pavojus?  
Tiems, kur juokauja, niekada  
Skrustai taip smarkiai neparausta,  
O žvilgsnis koks – iš proto krausto!..  
„Daugiau praranda kai kada“?  
Tai kaip suprasti visa tai?  
Jei ji prisipažint norėjo  
Dėl juoko – per rimtai išėjo,  
O jei iš tikro – nerimtai.  
Sustok, sustok, svaja lakioji...  
Po kokias tu skraidai dausas...  
O ne! Žavingą vaizdą aš  
Galingai pavertęs sekioju  
Neteko tokios susitikti  
Puikios, protingos kaip jinai.

8 scena

*(Marsela, Teodoro)*

**MARSELA**

Tu vienas čia?

**TEODORO**

Ir mes čionai

Be baimės galim pasilikti.

**MARSELA**

Matytum, kas čia vakar dėjosi:

Grafienė šoko iš miegų

Ir kvotą draugų ir draugų

Su įniršiu piktu pradėjo

Ir tiems, kurie man pavydėjo,

Atkeršyt rados proga,

Apšmeižt, apjuodingi staiga.

Jei bendradarbis tau pareiškia  
Draugystę – netikėki. Aiški  
Apgaulė tai, klastos danga.  
Ir mūsų paslaptis pradingo.  
Diana – mėnuo pilnatis...  
Ji meilės poras per naktis  
Šviesa apgaubia paslaptį.  
Bet mums pasibaigė sėkmingai,  
Nes aš ją perspėjau pati,  
Kad mūs žiedai jau nupirkti,  
Kad mes sukursim šeimą dorą.  
Ir neslėpiau aš, Teodoro,  
Kad mūsų santykiai karšti.  
Be to, išgyriau pakely  
Gabumą tavo, grožį, būdą,  
Ir ji švelniais jausmais paplūdo,  
Gera man buvo ir meili.  
Pasakė dar, kad mes daili  
Pora, kad mes grožiu vienodi  
Ir davė ji tuojau man žodį  
Sutuokdint mudu kuo greičiau.  
Jos žvilgsny ašaras mačiau,  
Tiek daug ji dėmesio mums rodė.

**TEODORO**

Tai mus grafienė pažadėjo  
Sutuokdint?

**MARSELA**

Aš jai giminė,  
Todėl ir myli ji mane.

**TEODORO (į šalį)**

Ir kaip aš jos piktų idėjų  
Suprast iš karto negalėjau.  
Vaidinti kvailą bukaprotį.

Kvailiau – jos pinklių nenumoti!..

**MARSELA**

Dviem besimylinčiom galvelėm

Bausmė – pati pasakė tai –

Du sutuoktuviniai žiedai.

**TEODORO**

Aš taip iš pinklių rasiu kelią.

**MARSELA**

Tu sutinki?

**TEODORO**

O taip, Marsela.

**MARSELA**

O kas patvirtins tai?

**TEODORO**

Galingas

Glėbys, kur širdis siautulingas

Sujungia plunksnos parašais.

Tad antspaudas, kurio prašai,

Tebūnie bučinys aistringas.

9 scena

*(Tie patys, Diana)*

**DIANA**

Jūs taisotės, kaip aš matau,

O šitą man smagu matyti.

Tik nesijaudinkit, prašau jus.

**TEODORO**

Aš čia išaiškinau Marselai,

Kaip vakar išėjau iš jūsų

Prislėgtas gėdos, na, ir baimės:

Bijojau pykčio jūsų teisingo.

Kai ji man atsakan pasakė,

Kad jūs man pritariat ir netgi

Parodėte gerumą kilnų..  
Aš ją karštai apkabinau  
Ir aš kalbu jums šventą tiesą.

**DIANA**

Jūs man parodėt, Teodoro,  
Nepaklusnumą pragaištingą,  
Užmiršę pagarbą namams šiems,  
Todėl, kol jūs nesusituokę,  
Tepasėdės kol kas Marsela  
Viena be jūsų, užrakinta.  
Visai nenoriu, kad tarnaitės  
Matytų jus abu drauge,  
Kitaip jos visos panorės  
Išeit už vyrų kuo greičiau.  
Ei, Dorotėja!

10 scena

*(Tie patys, Dorotėja)*

**DOROTĖJA**

Ką senjora

Palieps?

**DIANA**

Štai šiuo raštu Marselą  
Į mano miegamąjį erdvų  
Nuvedus užrakinsi. Šias dienas  
Naudingai reikia jai praleisti.

**MARSELA**

Smurtas

Ir bloga lemianti žvaigždė.  
*(Marsela ir Dorotėja išeina)*

11 scena

*(Diana, Teodoro)*

**DIANA**

Tai jūs ketinat apsivesti?

**TEODORO**

Pirmiausias mano noras – būti

Jums mielu, mano malonybe.

**DIANA**

Tačiau jūs mylite Marselą?

Juk tai teisybė?

**TEODORO**

Aš puikiausiai

Ir be Marselos išsiversčiau...

**DIANA**

Bet pagal jos žodžius, jūs protą

Dažnai prarandate dėl jos.

**TEODORO**

Kad jį man ir prarast negaila.

Tikėkit, jūsų malonybe,

Kad nors tikrai verta Marsela

Jausmų švelnių ir prakilnių,

Bet aš jos visiškai nemyliu.

**DIANA**

O argi jūs jai nekalbėjot

Kalbų, kurios apdumt galėtų

Ne tokią galvą, kaip Marselos?

**TEODORO**

Nedaug juk žodžiai tekainuoja.

**DIANA**

Sakykite, ką jūs kalbėjot?

Kaip moterims išreiškia meilę

Vyriškai?

**TEODORO**

Lygiai kaip kiekvienas,  
Kas myli, gerbia ir kankinas,  
Tik jis melų šimtais teisybę  
Papuošia sausą ir netikrą.

**DIANA**

Na taip, bet kaip jis tai išreiškia?

**TEODORO**

Senjora, jūs žiaurus spaudimas  
Mane baugina „šitos akys, –  
Kalbėjau, – skaistumu žėruoja.  
Tai mano laimė ir šviesa;  
O brangūs deimantai, koralai  
Ir perlai dangiškųjų lūpų...”

**DIANA**

Kaip? Dangiškų?

**TEODORO**

Ir ne kitaip.  
Juk tai prasčiausia abėcėlė  
Visų, kurie mylėti trokšta.

**DIANA**

Jūs skonis blogas, kaip matau.  
Turiu pareikšti, kad nemaža  
Jūs krintat mano akyse.  
Marsela daug daugiau silpnybių  
Negu žavumo turi; jas geriau  
Matyti gali tas, kas stebi.  
Be to, ji nešvari mergiotė  
Ir jai už tai gerokai kliūva...  
Bet jūsų akyse nenoriu  
Jos teršti, šituo patikėkit,  
Nors aš galėčiau nemažai  
Papasakoti... Bet palikim



Ir jos žavumą, ir silpnybę.  
O judviem telinkiu aš laimės  
Ir jūsų džiaugsiuos sutuoktuvėms.  
Bet jeigu kartą jau įrodėt,  
Kad esate žinovas meilės,  
Tai patarimo mano draugei  
Nepagailėkite dėl dievo.  
Ją varžo ir miegot neleidžia  
Jos meilė žmogui paprastam.  
Nusprendus atsiduot šiai aistrai,  
Ji garbę savąją suteršia,  
O savo svajones nuveikus,  
Ji iš pavydo išprotės.  
O josios mylimas nežino,  
Kad myli jį, ir baisiai varžos,  
Nors šiaip jisai labai protingas.

#### **TEODORO**

Ir koks gi meilės aš žinovas?  
Aš, mato dievas, patarėjas  
Nekoks.

#### **DIANA**

Nejaugi jūs Marselai  
Nejaučiate švelnios aistros?  
Nepasisakėt jai mylįs?  
Aha, štai jūs jau ir paraudot  
Ir tuo patvirtinate tai,  
Ką malė čia liežuvis jūsų.  
Ir ką į tai jūs atsakysit?

#### **TEODORO**

Tik tiek galiu aš atsakyti,  
Kad jei kilmingoji dama,  
Mylėdama jaunuolį prastą,  
Nenori sau garbės suteršti,

Tegu tada jinai gardžiuojas  
Garbe savąja ir palieka  
Nesuprasta.

**DIANA**

Toks patarimas  
Pavojų lemia: kas jei jis  
Pažins ją? Gal geriau užmušt jį?  
Jūs parašykite man laišką,  
Kuris išaiškintų man tai.  
Na, likit sveikas. (*Krinta*) Ai, paslydau...  
Ir ko jūs žiūrite? Greičiau  
Paduokit ranką man.

**TEODORO**

Sulaikė  
Mane, tikėkit, pagarba jums.

**DIANA**

Na, kas per mandagus šiurkštumas...  
Neduokit rankos per apsiaustą.  
Ranka, kuomet jinai dora,  
Prieš nieką slėptis neprivalo.

**TEODORO**

Aš vertinu aukštai tą garbę.

**DIANA**

Jei būtumėt jūs palydovas  
Kilmingos damos, jūs, žinia,  
Neduotut rankos pro apsiaustą.  
Bet jūs tik mano sekretorius.  
Ir sekretorius šį kritimą  
Laikyti paslapy privalo,  
Jei nori pats aukštyn pakilti.

(*Išeina*)

**TEODORO**

Aš kliežiu? Ne, ne kliedesys tai bus,  
Man mielą mokslą jau pažinti tenka,  
Jinai mane paprašė duoti ranką,  
O veidas jos lyg rožė nuostabus.  
Ką man daryti? Klausimas trapus...  
Man laimė siunčia dovaną šią brangią,  
Nors mano sielą ir kančia aplankė,  
Bet sieksiu aš laimėjimo drąsus.  
Tačiau Marselą mesti lyg netiktų,  
Juk moterys – tai džiaugsmas ir šviesa.  
Didesnės nuodėmės nėra kaip jas palikti.  
Tačiau ir jos su įžuliu drąsa  
Mus meta už niekus – tad joms ant pikto  
Mes galime taip pat paerzinti jas visas.

**UŽDANGA**

## ANTRAS VEIKSMAS

### Pirmasis paveikslas

*Gatvė*

1 scena

*(Federiko, Leonido)*

**FEDERIKO**

Tu ją matei?

**LEONIDO**

Žavi, liekna

Bažnyčion prieš minučių pora

Ji ėjo žingsneliu Auroros,

Laukus bučiuojančios liepsna.

Palaukti minutes kelias

Tereiks čionai prie šios alėjos:

Klebonas mūsų ne mėgėjas

Mišiom kankinti aveles.

**FEDERIKO**

Aš noriu išsiaiškint sykj.

**LEONIDO**

Jūs kaip kuzinas, be kalbų,

Ją palydėsit lig namų.

**FEDERIKO**

Nuo tos dienos, kai aš jaunikis,

Manoji giminystė jau

Pradėjo kelt jai įtarimą

Ir ji manęs varžytis ima,

Gi aš droviuosi ir bijau.

Kol vyras neįsimylėjęs,

Ar jis kuzinas, ar svetys,

Uoliausiai moteris lankys

Ir bus jų didelis gerbėjas.  
Bet spės jįsai įsimylėti  
Ir tuoj rečiau lankys namus,  
Bailus bus, liūdnas, neramus,  
Pradės mikčiodamas kalbėti.  
Tad aš toksai nuo tos dienos,  
Kai pinklėse esu Dianos.  
Širdy atgijo žaizdos senos  
Ir aš be džiaugsmo kankinuos.  
Su ja sueit, pasikalbėti  
Neišdrįstu aš, kaip anksčiau.

## 2 Scena

*(Rikardo ir Seljo, palikę atstu nuo Federiko ir Leonido)*

### **SELJO**

Nuėjo pėsčia ji, mačiau,  
Tarnų gausingų palydėta.

### **FEDERIKO**

Markizas ten Rikardo?

### **LEONIDO**

Jis.

### **FEDERIKO**

Nėra juk, iš tiesų, siurprizo,  
Jei mes sutikom čia markizą.

### **LEONIDO**

Markizas, žinot, ne kvailys.

### **FEDERIKO**

Ar tik ne pavydėt imi  
Ir tai kalbi iš įtūžimo?

### **LEONIDO**

O jūs?

### **FEDERIKO**

Po tokio pagyrimo

Degu pavydo ugnimi!

**SELJO**

Ateina ji.

**RIKARDO**

Naktis pradingo,

Diena išaušo širdyje.

**SELJO**

Ar jūs prieisit?

**RIKARDO**

Reikia ją

Pasveikint, jei veržlys sutinka.

3 scena

*(Diana, Otavio, Fabio; toliau Marsela, Dorotėja, Anarda su domino ir tie patys)*

**FEDERIKO**

*(Dianai)*

Aš čia delsiau ir vyliaus jus sutikti.

**DIANA**

Labai džiaigiوسي, grafe, jus sutikus.

**RIKARDO**

Ir aš to pat tikėjausi, senjora,

Norėjau jus pasveikint, palydėti.

**DIANA**

Senjor markize, aš tokia laiminga,

Dėkoju jums

**RIKARDO**

Aš jūsų draugėje

Aš noriu būti, jus mylėt.

**FEDERIKO** *(Savo tarnui)*

Deja,

Tam kliudo priežastis didžiulė.

**LEONIDO**

Drąsiau!.. Į priekį!..

**FEDERIKO**

Ai, bičiuli,

Jei žino kas, kad jo kalbų nemyli

Tas keičia pažiūras ir vienas tyli.

*(Išeina)*

**Antrasis paveikslas**

*Terasa Dianos rūmuose*

1 scena

**TEODORO**

*(Dainuoja)*

O, kūrinį švelnus ir stebuklingas,

Jo grožis toks liepsnojančiai puikus;

Dažnokai savo puošdama vaikus,

Gamta save nuskriaudžia apgaulingai.

Ir tavo balsas, juokas melodingas,

Ir tavo žvilgsnis mielas ir lakus.

Tu – pievų kvapas tyras ir svaigus.

Tu – mano sielos sopulys slaptingas.

Aistra ugninga širdis sužėidi tu.

O lūpos siūlo bučinius švelniai,

Ir grožis karštas tartum spinduliai

Mane į laimę šaukia nematytą.

2 scena

*(Tristanas, Teodoro)*

**TRISTANAS**

Kuomet tarp gražbylysčių šitų

Marselos laiškui vietą rasiu,

(Ji nuo bausmės pabėgo drąsiai

Ir nori jus tuojau matyti),

Jums jį įteiksiu būtinai.  
Juk tas, kuris nereikalingas,  
Nemielas širdžiai ir juokingas, –  
Taip rūmuos priima senai.  
Sakyk, šį laišką reikalinį  
Actu palaistyti ar ne?

**TEODORO**

Kaip tavo veidas, jis mane  
Savąja išvaizda baugina.  
Bet duok: jei laišką tu laikei,  
Bacilkos bus iš baimės mirę.

**TRISTANAS**

*(Skaito)*

Ji rašo: „Mano mielas vyre...”

**TEODORO**

Kaip? Vyre? Drąsiai ir lakiai...  
Kaip kvaila!..

**TRISTANAS**

Čia pritart galiu!

**TEODORO**

Gal tu manai, kad baisiai trokšta  
Lemtis mana iš josios bokštų  
Stebėti šituos drugelius?

**TRISTANAS**

Išliaupsintam herojui tokiam  
Ir laiškas permest nesunku.  
Ir vynas, skraidančius pulku  
Vabzdžius nepeikia, nepajuokia.  
Be to, tasai drugys – Marsela  
Jums neseniai – primint galiu –  
Galingu buvo ereliu.

**TEODORO**

Mana dvasia, padangių kelią



Suradus, skraido juo galingai  
Ir stebis, stebis, kad jinai  
Iš ten nematoma visai.

**TRISTANAS**

Atsakymas gilus, didingas.  
Bet ką su laiškeliu daryti?

**TEODORO**

O štai ką...

**TRISTANAS**

Jūs suplėšėt?

**TEODORO**

Taip.

**TRISTANAS**

Kodėl?

**TEODORO**

Skubiai ir paprastai  
Jį galėsim atsakyti.

**TRISTANAS**

Veltui jūs suplėšėt jį.

**TEODORO**

Kur pamokymus nutvėrei?

**TRISTANAS**

Elgiatės jūs, kavalieriai,  
Lyg aptiekoriai paiki.  
Jie – receptą, jūs – raščiuką  
Pakabinat ant vinies,  
Širstat gūdumoj nakties,  
O ryte vėl linksmučiukai.  
Čia kartu, o čia saldu,  
Šiandien – taip, kitaip – rytoj,  
Vestuves jūs keliat tuoj,  
Ir savaitę džiaugias du.  
O raščiukų ant vinies

Didelė krūva priauga...  
Terminas – išsunkiat draugą;  
Nors ligonis prie mirties,  
Plėšot receptus piktai...  
Man atrodo, kad per drąsiai  
Receptą Marselos draskėt,  
Jo nematę net rimtai.

**TEODORO**

Brangusis drauge, buteliuką  
Aš tavo žodžiuose jaučiu.

**TRISTANAS**

Tikriaus galvelę jums susuko  
Jaunystė limpamu karščiu.

**TEODORO**

Tristanai, atskuba savaime  
Eilė laiminga kiekvienam.  
Ir džiaugsmo nepažint tik tam,  
Kas neišgirs šaukimo laimės.  
Aš būsiu grafas de Belfloras,  
Ar mirtį sveikinsiu džiugus.

**TRISTANAS**

„Ar Cezaris, ar nieks...“ senjore,  
Devizas toks – neatsargus.

3 scena

*(Marsela ir Dorotėja, nepastebėdamos Teodoro ir Tristano)*

**MARSELA**

Aš ant Anardos taip pikta.

**DOROTĖJA**

Žiūrėk, kas čia.

**MARSELA**

Brangusis, tu!

**TEODORO**

Marsela, neprieik! Šiukštu.

**MARSELA**

Vieta ši mano paskirta,  
Tave sutikt, brangus, norėjau...

**TEODORO**

Nenusiženk griežtai taisyklei.  
Rūmiškiai moka regzti mikliai  
Kalbas ir daug kas joms tikėjo.

**MARSELA**

Tu perskaitei, ką tau rašiau?

**TEODORO**

Neskaitęs aš suplėšiau laiką,  
Kartu su juo suplėšiau, aišku,  
Jausmus savus. Taip bus geriau.

**MARSELA**

Tai šičia jo skiautelės?

**TEODORO**

Taip.

**MARSELA**

Ir meilę sudraskei? Kodėl?

**TEODORO**

Juk taip geriau nei vėl ir vėl  
Nelaimės laukt, kuri piktai  
Užgriuvus sunaikins abu?  
O jei ir tu taip pat galvoji,  
Tai dovanas lemties, brangioji,  
Priimkim ir gana kalbų.

**MARSELA**

Ir tu sakai...

**TEODORO**

Aš pažadėjau,  
Aš pasiryžęs nuo šiandieną

Niekuo nerūstinti grafiene.

**MARSELA**

Aš tavo žvilgsny pastebėjau

Kad mūsų meilė neilgai

Betvers.

**TEODORO**

Tai lik sveika, Marsela.

Mūs meilės baigėsi dainelė,

Bet mes paliksime draugai.

**MARSELA**

Iš kur tokie sprendimai rūstūs?

Kam tokių poelgių žiaurių?

**TEODORO**

Savos ramybės aš žiūriu,

O taipgi aš gerbiu namus tuos,

Kuriems aš nuo jaunų dienų

Skolingas.

**MARSELA**

Palūkėk, minutę...

**TEODORO**

Užteks.

**MARSELA**

Pajuokavai galbūt tu?

Klausyk...

**TEODORO**

Visai neketinu...

*(Išėina)*

4 scena

*(Marsela, Dorotėja, Tristanas)*

**MARSELA**

Tristanai, drauge.

**TRISTANAS**

Tau dar ko?

**MARSELA**

Ką reiškia tai?

**TRISTANAS**

Jausmų suktybė,

Jis šito meno paslaptys

Iš jūsų mokėsi.

**MARSELA**

Iš ko?

**TRISTANAS**

Iš jūsų – moterų klaidingų.

**MARSELA**

Paaiškink jam...

**TRISTANAS**

Kalbėk pati.

Aš – laiško parašo raidė,

Aš – dėklas durklo kraugeringo,

Aš – špagos rankenos viršūnė,

Aš – tik plyta puošnios alėjos,

Aš – okis dūkstančios šokėjos,

Aš – batų valkatos klajūno,

Aš – iena šito vežimėlio,

Aš – šitos sąskaitos skaitlinė,

Aš – jo žvaigždutė paskutinė,

Aš – tik figūros jo šešėlis,

Trumpiau pasakius – aš senai

Tikrai nagelis šito piršto,

Tad viso šito nepamirštant,

Prašau neliest manęs nūnai.

*(Išeina)*

5 scena

*(Marsela, Dorotėja)*

**MARSELA**

Ir ką tu pasakysi?

**DOROTĖJA**

Nieko.

**MARSELA**

Šiuo atsaku guodi mane?

Tai aš kalbėsiu.

**DOROTĖJA**

O aš ne.

**MARSELA**

Kalbėsiu aš.

**DOROTĖJA**

Suklydom tiek, kad

Užmiršom atsargumą. Mes

Girdėjom pokštą su kilimais.

**MARSELA**

O ne! Pavydo įsiutimuos

Prieš baime meilė nedrebės.

Nebūt grafienė pasipūtus,

Aš dar galėčiau pagalvot,

Kad Teodoro štai galbūt

Gyvena viltimi truputį:

Jinai jį gerbia, kiek matyt.

**DOROTĖJA**

Ts! Apmaudas prabilo, drauge.

**MARSELA**

Tegu malonės jis nelaukia.

Kaip elgtis man – žinau pati.

Kerštu jam apmokėsiu aš.

6 scena

*(Tie patys ir Fabio)*

**FABIO**

Šen sekretorių. Kuo skubiausiai!

**MARSELA**

Kas tai? Vėl pašaipa veikiausiai?

**FABIO**

Aš ieškau jo seniai, dievaž.

Grafienė jį matyt panoro.

**MARSELA**

Jei taip, telukteri jinai.

*(Rodydama į Dorotėją)*

Paklausk jos, kaip aš nūnai

Kalbėjau apie Teodoro.

Kaip jis kad tokio niekadėjo

Nerastum antro, nors ieškotum.

**FABIO**

Prasmek su tom kalbom miglotom.

Jūs apsimest susikalbėjot,

Kad man apdumtumėt akis.

Tik nepavyks jums tai, pareiškiu.

**MARSELA**

Mes? Susitarę? Ką tu...

**FABIO**

Aišku;

Kiekviens čia vylių pamatys.

**MARSELA**

Aš Teodoro nevijau

Šalin, bet tiesą jei sakyti,

Aš širdyje turėjau kitą,

Panašų į tave greičiau.

**FABIO**

Panašų į mane?

**MARSELA**

Juk tu

Į save panašus?

**FABIO**

Manau.

**MARSELA**

Jei aš dabar meluoju tau,  
Jei mano svajos ne kartu  
Su tavimi, jei man užginta  
Tavąja būt, tada tegu  
Ašai aistrų ugnį degu  
Ir mirštu meilės nukankinta.

**FABIO**

Ir kam ši poringė griausminga,  
Nors pjaustykit, nesuprantu.

**DOROTĖJA**

Meilulis Fabio, drąsiai tu  
Proga pasinaudok laiminga.  
Tave Marsela pamylėjo  
Nenorint.

**FABIO**

Nuo jaunų dienų  
Tik laisvą meilę branginu.

**DOROTĖJA**

Mūs Teodoro – tyrų vėjas:  
Atvėso jau ir jo vieta.

**FABIO**

Einu ieškot jo. Na ir kas...  
Jis susikirto – geras aš.  
Juk meilė tartumei siunta:  
Nors sekretoriui ji skirta,  
Bet jo nėra – kitam ji tenka.  
Bet aš neišdidus – ir menką



Skriaudelę greit užmiršiu tą.  
Aš tavo, tavo ligi karsto.  
Štai šitaip ir nuspręskim mes.

*(Išeina)*

7 scena

*(Marsela ir Dorotėja)*

**DOROTĖJA**

Tu ką?

**MARSELA**

Neturi man reikšmės...

Toks įtūžis man širdį varsto...

Sakyk, Anarda Fabio myli?

**DOROTĖJA**

Taip, myli.

**MARSELA**

Man tai pravartu.

Aš dviem atkeršysiu kartu.

Kaip dievas, meilė žudo vylium.

UŽDANGA

### **Trečiasis paveikslas**

1 scena

*(Diana, Anarda)*

**DIANA**

Kartoju: tenkink mano norą,

Aš noriu taip – kalbų gana!

**ANARDA**

Aš jūsų kelinta diena

Suprasti negaliu, senjora.

Galiu aš pora žodžių?

**DIANA**

Taip.

**ANARDA**

Senjorai tie, kur buvo čia,  
Tikrai jus myli ne slapčia,  
O jūs žiauri kaip paprastai.  
Jūs šaltis lyg Anaksaretos,  
Jūs už Lukreciją drovesnė.  
Žmonėm tik būkit teisingesnė...

**DIANA**

Patarimus nutraukti metas!

**ANARDA**

Atsiprašau, bet iš tiesų  
Jūs ilgai renkat jaunikius!  
Rikardo kuogi ne puikus?  
Markizas, gerbiamas visų,  
Sakykit, kuo jis nepatiko?  
Pati kilniausioji dama  
Tekėtų užsimerkdama  
Už pono grafo Federiko.  
O jūs juos išvejat abu  
Ir pokštais malate į dulkes.

**DIANA**

Jie: vienas kvailas, kitas mulkis,  
Pelėsis dvelkia ir grabu.  
Todėl aš jų ir nekenčiu.  
Kad myliu aš ir be vilties  
Aš myliu, kad manos širdies  
Viltis beprasme.

**ANARDA**

Ką girdžiu?  
Jūs mylite?

**DIANA**

Ak, argi aš

Ne moteris?

**ANARDA**

Greičiau šalna,

Toks šaltas ledas, kad liepsna

Numirs pasiekus jos briaunas.

**DIANA**

Ir štai su nuolaida širdy

Šis ledo gabalas šaltasis

Bekilmiui galvą lenkia.

**ANARDA**

Kas jis?

**DIANA**

Anarda, aš dar išdidi

Ir skolą tau žinau beribę,

Bet vardą jo todėl slepiu,

Kad savo šiuo jausmu trapiu

Tepu aš savąją didybę.

**ANARDA**

Mylėjo asilus ir jaučius

Valdovės įvairių kraštų,

Bet apie tai kol kas tyliu,

Kad jų kapuos nebeužgaučiau.

O jis – ne jautis. Meilė vyrui

Didybės jūsų nežeidžia.

**DIANA**

Kas myli, gali, jeigu geidža,

Ir neapkęsti. Meilę tyrą

Aš sunaikinsiu, kaip matai.

**ANARDA**

Jėgų užteks?

**DIANA**

Jėgu surasiu.

Ir meilę aš sutrypsiu drąsiai,

Nors ir mylėjau jį karštai.

*(Už scenos daina)*

**Daina**

Rauda širdis ir kamuojas,

Širdžiai užmiršti sunku.

Ak, kodėl meilė tyroji

Tiek reikalinga aukų?

Skubinas dienos nebylios,

Metai praeina liūdnai.

Jei kas bevilčiai pamilo,

Tas jau mylės amžinai.

**DIANA**

Kas ten dainuoja?

**ANARDA**

Ak, tai Klara

Ir Fabio.

**DIANA**

Dainos man nuobodžios.

**ANARDA**

Juk muzika – tai meilės žodžiai!

Ir ką jums porina gitara?

*(Už scenos daina)*

**ANARDA**

Na štai, girdėjot? Prieštarauja

Daina, man rodos, žodžiams jūsų.

**DIANA**

Aš tą gerai išgirdus būsiu,

Bet mano būdas! Aš žinau jį!

Galėsiu neapkęst staiga

Žmogaus, kurį karštai mylėjau.

**ANARDA**

Seniai pasaulis neregėjo  
Žmonių su šitokia jėga.

2 scena

*(Tie patys, Teodoro)*

**TEODORO**

Senjora, Fabio sakė man,  
Kad jūs mane pašaukti liepėt.

**DIANA**

Aš laikiu jūsų jau seniai.

**TEODORO**

Aš skubinaus pas jus atvykti;  
Atleiskit, jei nusikaltau.

**DIANA**

Jūs, rasi, žinot, mano rankos  
Du ponai siekia išsijuosę.

**TEODORO**

Žinau aš tai.

**DIANA**

Abu kilmingi,  
Abudu gražūs.

**TEODORO**

Ir labai net.

**DIANA**

Aš su jumis nepasitarus  
Nesusigaudau, kaip man elgtis.  
Patarkit man, už ko tekėti?

**TEODORO**

Senjora, kaip galiu patarti  
Tenai, kur vien tik jūsų skonis  
Tegali reikalą išspręsti?

**DIANA**

Tai jūsų nuomone, markizas  
Puikesnis už kuzeną?

**TEODORO**

Taip.

**DIANA**

Tad jį ir pasirinksiu. Eikit  
Pasveikinkit jį nuo manęs.  
*(Diana ir Anarda išeina)*

3 scena

**TEODORO**

O kaip aš taip naiviai galėjau  
Švelniais žodeliais patikėti!  
Deja! Svajonė išpūsta!  
Matyt, kad grafas de Belfloras  
Jau niekados nebūsiu aš:  
Pasuk bures į gimtą krantą;  
Mylėk toliau Marselą savo:  
Marselos tau pilnai pakanka.  
Grafienė lai markizų ieško;  
Tik vienuoliams meilėj sekas.

4 scena

*(Fabio ir Teodoro)*

**FABIO**

Grafienę matėt?

**TEODORO**

Mačiau, nuėjo.

Džiaugiuos, kad ji pasakė man pati.  
Liūdna našlės dalia jai įkyrėjo  
Ir jos vestuvių pokylis arti.  
Ji teka už markizo.

**FABIO**

Išmintingai.

**TEODORO**

Man liepė jį pasveikint iškilmingai.

Tačiau aš noriu, kad uždirbtum tu,

Drauguži senas. Tad skubėk. Markizas

Dosnus.

**FABIO**

Aš šitas paslaugas greitu

Laiku atlygint pasiryžęs.

Kaip elnias bėgu ir tuoju grįžtu.

Švariai išėjo. Dėkui, šventas kryžiau!

Markizas girsis. Pravartu šnekėt:

Priverst grafienę antrąkart tekėt!

*(Išeina)*

5 scena

*(Tristanas, Teodoro)*

**TRISTANAS**

Aš jūsų ieškau baisiai susikrimtęs.

Nejau tiesa tai, ką girdėjau?

**TEODORO**

Deja, Tristanai, čia atėjo

Jinai – saulėgraža judruolė,

Jinai – stiklelis, dulkelytė,

Jinai – srovė, kuri prieš tėkmę

Pradėjo plaukt iš jūros plotų,

Jinai – šviesi dangaus Diana,

Mėnulis, moteris, vaiduoklis;

Jinai atėjo ir paklausė:

Kuris iš jų dviejų šaunesnis?

Paskui pareiškė, kad markizas

Labiau jai tinka ir įsakė,

Kad jam praneščiau apie tai.

**TRISTANAS**

Ir kas gišitas laimingasis?

**TEODORO**

Markizas tas. Rikardo.

**TRISTANAS**

Jeigu

Nebūtumėte toks sukiužęs,

Tai aš priminčiau jums dabar,

Kaip jūs iškilote didingai

Ir apsiskelbėte grafu.

**TEODORO**

Kilau – ir štai guli sušlapęs.

**TRISTANAS**

Koks nuolankus ir susigėdęs

Jūs nusilenksite Marselai.

**TEODORO**

Su ja mes greit susidraugausim.

## 6 scena

*(Marsela, nepastebėdama Teodoro ir Tristano)*

**MARSELA**

*(Dainuoja)*

Laivelį, varguolėli,

Į uolas sudaužytas,

Irklių netekęs, burių,

Audroj palikęs vienas!

Kur plauksi, nelaimingas,

Į kokią jūrą suksi?

Tave viltis beprotė

Į juodą naktį neša...

**TEODORO**

Marsela...



**MARSELA**

Kas?

**TEODORO**

Sveika gyva!

Argi mane užmiršt suspėtum?

**MARSELA**

Visai. Ir kad greičiau tava

Bjaurioji šmėkla dingt galėtų,

Aš klaidžioju kaip nesava.

Ir kaip liežuvis apgaulus

Išdrįso mano vardą tarti?

**TEODORO**

Aš tik bandžiau jausmus tavus,

Bet bandymas, matau iš karto,

Išėjo pernelyg drąsus.

**MARSELA**

Sakyki, kas gi tau, išties?

Galbūt tu nuskriaustas lemties?

Pakrypo įnoringi vėjai

Ir tu pas lygią atskubėjai?

O gal tu iš manęs juokies?

**TEODORO**

Tu nugalėjai. Vėl aš tavo.

Alsuoju pilna krūtine.

Galva po sapno atsigavo.

Ir jeigu myli dar mane,

Atleiski tam, kas apsigavo.

**MARSELA**

Sudie! Man pailsėti leisk!

Nuobodžiai tavo balsas suokia.

Be to, dar Fabio čia užeis,

Juk mudu tarsi susituokę.

**TEODORO**

Tristanai, kelią jai užskeisk!

**TRISTANAS**

Senjora. Juk kiekvienas žino,  
Kad tas, ką meilė sugrąžino  
Atgal po pauzės nelauktos,  
Daugiau kvailysčių nekartos  
Ir tai jo kaltę panaikina.  
O reikalas čia toks, matai...

**MARSELA**

Palik mane.

**TRISTANAS**

Palauk. Prašau gi!

7 scena

*(Diana, Anarda, (balkone Teodoro, Marsela, Tristanas (jų nemato)))*

**DIANA** *(Į šalį)*

Juodu vėl drauge, antai.

**ANARDA** *(Dianai tyliai)*

Į juos besikalbančius draugėj  
Jūs, rodos, žvelgiate piktai.

**DIANA**

Anarda, pamatyt geidžiu,  
Kas bus toliau. Tik būkim drąsios!

*(Į šalį)*

Aš vėl myliu ir pavydžiu.

*(Diana ir Anarda slepiasi už užuolaidėlės)*

**MARSELA**

Atstok, dėl dievo, nelabasis!

**ANARDA** *(Dianai tyliai)*

Tristanas taiko juos, girdžiu.  
Matyt, jie buvo susipykę.

**DIANA**

Ū, savadautojas šlykštus!

Atmins...

**TRISTANAS**

Senjora, paklaudyki!

Kaip žaibas nušviečia skaistus

Palangę – šitaip vieną sykį jo žvilgsnį nušvietė švelniai

Pamilusios jį damos grožis.

Bet turtas – plėnys, pelenai.

Brangiau jam tavo lūpų rožės

Ir jų svaigieji bučiniai.

Priskirk praskriejančiom kometom

Jo aistrą šitą. Teodoro,

Prašau čia.

**TEODORO**

Neseniai senjora

Visam pasauliui girdint metė,

Kad myli kitą, net prisiekė.

Tai kuo čia aš padėt galiu?

**TRISTANAS**

Ir šitas purkštauja.

**TEODORO**

Belieka

Paverst jį savo vyreliu.

**TRISTANAS**

Pakvaišę žmonės! Kokie niekai!

Na, pyktį man vaidint pakanka,

Tuoj viens kitam paduokit ranką

Ir melski atlaido, ožy tu!

**TEODORO**

Net ir jėga neprivarytum.

**TRISTANAS**

Ir kam gaišinti laiką brangų?

Kančias tas baikit pagaliau.

**TEODORO**

Marsela iš manęs girdėjo,

Kad aš ką kitą pamilau?

O man ji...

**TRISTANAS**

Sumeluot norėjo,

Kad kilpą timptelt stiprėliau.

**MARSELA**

Ne, tai teisybė. Taip yra.

**TRISTANAS**

Tylėk tu, kvaiša! Ot, aistra!

Kvailioja, net žiūrėti bloga!

**TEODORO**

Aš maldavau – praleidai progą.

Nūn kerštas – priemonė tikra.

**MARSELA**

Vardan perkūnų prakeiktų...

**TRISTANAS**

Ts, nesikeik.

**MARSELA** (Tristanui tyliai)

Nors aš supykus,

Bet kojos pinas man, virstu.

**TRISTANAS**

Laikykis.

**DIANA** (Į šalį)

O tasai plėšikas

Darbuojas reikiamu mastu.

**MARSELA**

Tristanai, leisk mane, tegu...

**TEODORO**

Paleiski ją.

**TRISTANAS**

Ne ne, laikyk.

**MARSELA**

Nėra jėgų

Tave palikt, brangus.

**TRISTANAS**

Prašau;

Gėrėkis, žeme, šiuo dangum!

**MARSELA**

Aš čia lieku, mielas drauge.

**TEODORO**

Ir aš. Tartum uola įaugęs

Jaučiuos ir kaujuos su srove.

**MARSELA**

Aš noriu apkabint tave...

**TEODORO**

Liepsnoti meile pūgai staugiant...

**TRISTANAS**

Kurių galų tie žmonės šiaušias?

O aš iš kailio nėriaus dar!

**ANARDA** (*Dianai tyliai*)

Kaip jums patinka?

**DIANA**

O, aukščiausias!

Už klastą vyrus reikia kart

Ir moteris nubaust griežčiausiai!

**MARSELA**

O, jeigu kas manoj širdy

Tave pakeis, o mano mielas,

Lai tavo panieka didi

Mane nužudo.

**TEODORO**

Mano sieloj

Tu meilės švyturiu spindi!  
Ir jeigu aš tave nuskriausiu,  
Lai Fabio glėbyje brangiausia  
Žmonelė glausis išrinkta.

**MARSELA**

Manai, kaltė jau išpirkta?

**TEODORO**

Aš dėl tavęs uolas nugriausiu.

**MARSELA**

Sakyk, kad moterys – tai bjaurios  
Baidyklės.

**TEODORO**

Prieš tave – tikrai!

Ir atradimas čia ne naujas!

**MARSELA**

Nors mudu amžini draugai,  
Bet tau širdy pavyduliauju  
Ir nesmagu man trupučiuką,  
Kad čia Tristanas.

**TRISTANAS**

Rėžk, valiūke!

Sakyki drąsiai. Ko slapstaisi?

**MARSELA**

Sakyk: grafienė ta pabaisa.

**TEODORO**

Grafienė – velnias susisukęs.

**MARSELA**

Ir priekvailė.

**TEODORO**

Tikra žąsis.

**MARSELA**

Ir liežuvautoja.

**TEODORO**

Lyg šarka.

**DIANA** (*Anardai tyliai*)

Nutrauksiu nuos. Pašnekesys

Toli nueis. Jis ardo tvarką.

**ANARDA**

O ne, nepatogu, senjora.

**TRISTANAS**

Jei kas apie grafienės dorą

Žinoti nori, aš galiu

Atskleist daug paslapčių tylių.

**DIANA** (*I šalį*)

Aš to klausyt visai nenoriu.

**TRISTANAS**

Pirmiausia...

**DIANA**

Laukti negaliu aš,

Kas bus toliau. Viskam pasauly

Yra riba.

**MARSELA**

Aš pasitraukiu.

*(Pasirodo Diana ir Anarda, Marsela išeina)*

**TRISTANAS** (*I šalį*)

Grafienė, ūch!..

**TEODORO** (*I šalį*)

Grafienė!

**DIANA**

Ieškau

Jūsų.

**TEODORO**

O, tikėkite, senjora...

**TRISTANAS** (*I šalį*)

Jaučiu, netrukus trenks perkūnas.

Nuo žaibo pasitraukt geriau.

*(Išeina)*

8 scena

*(Diana, Teodoro, Anarda)*

Anarda, kuo greičiausiai čia

Atneški pultą ar stalėlį,

Man Teodoro reikia laišką

Skubių skubiausiai padiktuoti.

**TEODORO** *(Į šalį)*

Nudobs, o gal išmes iš vietos.

**DIANA**

Rašykit.

**TEODORO**

Pasiruošęs.

**DIANA**

Tamstai

Nepatogu rašyti klūpant.

Atnešk jam pagalvę, Anarda.

**TEODORO**

Man patogiu.

**DIANA**

Padėk, ko lauki!

**TEODORO**

Prašau, senjora.

**DIANA**

Aš diktuoju.

*(Teodoras rašo)*

**DIANA**

„Kuomet žymi moteris savo jausmus pareiškia žmogui be kilmės, tada pernelyg nepatogu sekioti kitą. Tas, kuris nebrangina savo laimės, tegu pasilieka mulkis.“



**TEODORO**

O kas toliau?

**DIANA**

O ko betruksta?

Sulenkit ir užantspauduokit.

**TEODORO**

Atliksiu, jūsų malonybe,

Tik adreso dar nežinau.

**DIANA**

Šis trumpas laiškas skirtas jums...

*(Išeina)*

9 scena

*(Teodoro, vėliau Marsela)*

**TEODORO**

Galva neišneša. Kaip gali

Mylėti kartą į savaitę,

Lyg gydytojas kraują leisti?

Ir kaip keistai jos meilės pulsas

Sustoja pertraukom paikom!

*(Įeina Marsela)*

**MARSELA**

Brangusis mano, pagaliau!

Ir ką gi tau jinai pasakė?

**TEODORO**

Pasakė, kad tave išleisti

Už Fabio nori. Taip, Marsela.

Ir laiškas štai, kad jai iš dvaro

Greičiau atsiųstų pinigų,

Ji ruošia kraitį tau, brangioji.

**MARSELA**

Kaip tai suprasti?

**TEODORO**

Nuoširdžiausiai

Linkiu tau laimės; bet dabar,  
Kada tu nuotaka tapai,  
Su manimi nesikalbėki.

**MARSELA**

Klausyki!

**TEODORO**

Samprotaut ne laikas.  
*(Išeina)*

10 scena

**MARSELA**

Jam vėlei smegenis susuko  
Beprotės šitos dėmesys.  
Juk jis – tai šuliny kibiras.  
Žemyn nuleisi – ji bematant  
Pripildo jį malonės skysčiais;  
Aukštyn patrauksi – išsilieja.  
O, nedėkingas Teodoro!  
Vos jį tik probrėkšmais padvelkia  
Didybė jos – aš užmiršta.  
Jinai praeina – man švelnus jis;  
Jinai švelni – jisai nueina.  
Ir kas gi gali tą pakęsti?

11 scena

*(Rikardo, Fabio, Marsela)*

**RIKARDO**

Akimirka delsimu – man kančia  
Ir aš skubu bučiuoti jos pirštelį.

**FABIO**

*(Marselai)*

Pranešk senjorai, kad atėjo čia

Senjor markizas.

**MARSELA** *(Į šalį)*

Neramumo kelia

Pavydas man. Jis rengia paslapčia

Nelaimių ir išsiskyrimo kelią.

**FABIO**

Skubėk.

**MARSELA**

Einu.

**FABIO**

Sakyk, kad šiuos namus

Aplankė vyras josios, ponas mūs.

*(Marsela išeina)*

12 scena

*(Rikardo, Fabio)*

**RIKARDO**

Užeik rytoj anksti, bičiuli mano,

Puikiausią žirgą gausi dovanų

Ir tūkstantį eskudo dar virš plano.

**FABIO**

Nuo šios dienos aš jums tegyvenu.

**RIKARDO**

Tai pirmas žingsnis dar tiktai. Diana

Ponia tavoji, aš gi vadinu

Tave draugu.

**FABIO**

Rankutę leiskit jūsų...

**RIKARDO**

Nuo šiandien tavo skolininkas būsiu.

*(Diana ir tie patys)*

**DIANA**

Jūs čia, markize?

**RIKARDO**

Skrybėlę keliu.

Vos man pasakė Fabio atsiųstasis,

Kad aš atstumtas vėl sugrįžt galiu,

Kad aš jūs vyras, jūsų pamiltasis,

Skubėjau čia. Minučių subtilių

Uždelst negalima. Jei jūsų išrinktasis

Išeis iš proto, - nieko nuostabaus,

Tai netikėta laimė jį nubaus.

Skaidria liepsna manoji siela švyti.

Dangus išpildė mano svajones.

**DIANA**

Net nežinau, ką jums beatsakyti.

Aš jūsų nešaukiau. Nevarginkit manęs!

**RIKARDO**

Kaip tai suprasti, Fabio?

**FABIO**

Žinią šitą

Man sekretorius liepė jums pranešt.

**RIKARDO**

Likimui savo padėkok, bjaurybė,

Už tai, kad sienos šios man šventenybė.

*(Išeina)*

**DIANA**

Į ką gi šitai panašu, aš klausiu?

**FABIO**

Priimti kaltę šią nesutinku.

**DIANA**

Kur Teodoro? Šauk jį. *(Į šalį)* O, aukščiausias!

Šis frantas čia atvyko tuo laiku,  
Kai man širdis dėl Teodoro virpa!

**FABIO** (*Į šalį*)

Negreit sulauksiu pinigų ir žirgo.

14 scena

(*Teodoro, Fabio, Diana*)

**FABIO** (*Tyliai Teodoro*)

Markizas rengėsi nudobt  
Mane. Tačiau tai pusė velnio.  
Tik pinigų ir žirgo gaila.

**TEODORO**

Aš duosiu tau neblogą patarimą.

**FABIO**

Klausau jo!

**TEODORO**

Grafas Federiko

Negali nugalėti baimės,  
Kad ištekės ji už markizo.  
Praneški jam, kad sutartuvės  
Iširo; tau jis kaip bematant  
Atseikės tūkstantį auksinių.

**FABIO**

Lyg žaibas skrieju.

**TEODORO**

Paskubėk.

(*Fabio išeina*)

15 scena

(*Diana, Teodoro*)

**DIANA**

Jūs čia?

**TEODORO**

Aš perskaičiau, senjora,  
Tą jūsų padiktuotą laišką  
Ir, nuodugniai save ištyręs,  
Nusprendžiau: vien tik nuolankumas  
Nedrąsą nugalėt neleido.  
Taip, aš prisipažint turėjau,  
Kad myliu jus, o patikėkit,  
Ir meilės jums man nenumaldyt.

**DIANA**

Ir aš tikiu jums, Teodoro,  
Ir kaip jūs savo šeimininkės.  
Kuri jums tiek padarė gero,  
Kuri jus vertina ir gerbia  
Labiausiai už visus tarnus,  
Galėtumėte nemylėti.

**TEODORO**

Aš jūsų negaliu suprasti.

**DIANA**

Mane gerai suprast privalot,  
Kad jūs nedrįstut nė per plauką  
Savąsias peržengti ribas.  
Jausmus slopinkit, Teodoro!

**TEODORO**

Deja, man tenka pasakyti,  
Kad jūsų žodžiuos daug daugiau  
Šviesiųjų prošvaisčių nei jūsų  
Prote. Prašau atleist, senjora,  
Bet kam tie pokalbiai beprasniai?  
Vos aš tik truputį atauštu,  
Jūs tarsi šiaudas užsiplieskiat,  
Ir vos užsiliepsnoju aš,  
Jūs virstate ledu šaltuoju.

Na, atiduotut man Marselą!  
Bet ne! jūs tarsi šuo ant šieno,  
Apie kurį patarlė šneka.  
Ar duokit ėt, ar ėskit patys.  
O aš pramisti neįstengiu  
Viltim kamuojančia, miglota.  
O jei nenorit, aš netruksiu,  
Pamilti tą, kuriai brangus aš.

**DIANA**

Ne, Teodoro, atsiminkit:  
Nuo šiolei su Marsela baigta.  
Žvalgykitės, kur jums patinka,  
Bet tik ne čia. Marsela niekad  
Daugiau negrįš pas jus.

**TEODORO**

Negrįš?

Nejaugi jūsų malonybė  
Marselos štai ir mano meilę  
Norės sugriaut sava valia?  
Nejau turiu jums pataikaudamas  
Žavėtis tuo, kas man šlykštu?  
Ne! Aš labai gerbiu Marselą,  
O ji – mane ir nieko pikto  
Nėra šioj meilėj.

**DIANA**

Apgavikas!

Užmušti šitokį turėčiau!

**TEODORO**

Bet ką jūs darote, senjora?

**DIANA**

Aš valkatai ir niekadėjui  
Per veidą drožiu.

16 scena

*(Tie patys, Federiko, Fabio)*

**FABIO** *(Federiko tyliai)*

Palūkėkit.

**FEDERIKA**

Taip, Fabio, luktersiu minutę.

O gal geriau į viršų eiti.

Senjora, kas gi čia dabar?

**DIANA**

Čia menkniekis. Kvailų tarnų

Visuos namuos juk pasitaiko.

**FEDERIKO**

Sakykit man, galbūt galiu

Kuo patarnauti?

**DIANA**

Aš norėčiau

Šį tą papasakoti jums.

**FEDERIKO**

Ar būtų ne geriau, senjora,

Atlikti tai kitu laiku?

**DIANA**

O kam? Nelauksim kito karto.

Jūs nesijaudinkit dėl niekų.

*(Išeina)*

17 scena

*(Federiko, Fabio, Teodoro)*

**FEDERIKO** *(Fabio tyliai)*

Klausyk...

**FABIO**

Klausau, senjore.

**FEDERIKO**

Rodos,



Kad šitas pyktis savyje  
Ką kitą, pasakyčiau, slepia.

**FABIO**

Aš nežinau, sakau jums tiesiai.  
Tačiau aš, dievaži, stebiuos,  
Kad šitiek kliuvo Teodoro.  
Juk niekados senjora mūsų  
Nesielgė taip atšiauriai.

**FEDERIKO**

Ir nosinė visa kraujuota.  
*(Federiko ir Fabio išeina)*

18 scena

*(Tristanas, Teodoro)*

**TRISTANAS**

Aš visuomet ateiti spėju,  
Kai smarkūs įvykiai baigti.

**TEODORO**

Deja, Tristanai!

**TRISTANAS**

Kas? O dieve!

Jūs nosinė kraujuota!

**TEODORO**

Meilė

Įdiegia visad su krauju  
Pavydo mokslą.

**TRISTANAS**

Šitas mokslas,  
Pritarsiu jums, ne iš linksmyjų.

**TEODORO**

Ir ko stebėtis dar? Grafienė  
Nuo meilės ilgesio pakvaišo,  
Na, ir kadangi jį numaldyt

Atrodė jai per daug niekinga,  
Tai ji sukūlė veidą man.

**TRISTANAS**

Kuomet pavydulingos bobos  
Su manimi susikabina  
Ir mano išvaizdą sudarko,  
Aš suprantu – tokia jau sėkla.  
Bet kad žymi dama, užmiršus  
Sau pagarbą, pradėtų peštis,  
Atleiskit, šito negirdėjau.

**TEODORO**

Aš pats suprasti negaliu.  
Mane ji vieną dieną gerbia,  
O kitą – neapkenčia baisiai.  
Tikrų tikriausias šuo ant šieno.  
Juk tai kiaulystė iš tiesų!  
Neėda ir kitam neduoda,  
Nei lieka nuošaliai, nei lenda.

**TRISTANAS**

Girdėjau, daktaras kažkokis,  
Garbingas vyras, aukšto mokslo,  
Turėjo tarną ir tarnaitę,  
Kurie kasdien lyg katės riejos.  
Pietaudami jie laidė gerkles,  
Vakarieniodami, net naktį  
Miegoti daktarui neleido.  
Jis nieko dirbti negalėjo.  
Ir vienąkart iš paskaitos  
Jis greitai, kažin ką pamiršęs,  
Namo parbėgo. Skuba jis  
Į savo šventą mokslo pilį,  
Gi žiūri: tarnas ir tarnaitė  
Tylučiai meilės guoly miega.

Ir jis sušuko: „Ačiū dievui,  
Nors kartą namuose tylu!“  
Tikiu, kad jūs to pačio laiko  
Sulauksite vaidus užbaigę.

19 scena

*(Tie patys, Diana)*

**DIANA**

Jūs čia?

**TEODORO**

Senjora...

**TRISTANAS** *(Į šalį)*

Šmėžiniuoja

Lyg šmėkla!

**DIANA**

Noriu sužinoti,

Kaip jaučiatės? Gal kas negero?

**TEODORO**

Pati jūs matote.

**DIANA**

Jums bloga?

**TEODORO**

O ne.

**DIANA**

Kodėl gi nepasakėt:

„Aš jūsų paslaugoms“?

**TEODORO**

Senjora,

Vargu ilgai aš jums įtiksiu,

Jei jūs man tokia atšiauri.

**DIANA**

Mažai pažįstate.

**TEODORO**

Mažokai.

Kalbos prasmė ir ta tamsi:  
Nesuprantu aš jūsų žodžių,  
Bet smūgio garsą suprantu.

**DIANA**

Aš jus sukruvinau?

**TEODORO**

Atrodo!

**DIANA**

Kur jūsų nosinė?

**TEODORO**

Ji čia.

**DIANA**

Prašau man duoti.

**TEODORO**

Kam?

**DIANA**

Man reikia.

Nueikit kuo greičiausiai pas Otavio.  
Jam įsakyta išmokėti jums  
Tuo pat du tūkstančius eskudo.

**TEODORO**

Kam?

**DIANA**

Pasisiųsit nosinių daugiau.

*(Išėina)*

20 scena

*(Teodoro ir Tristanas)*

**TEODORO**

Dalykai čia dar negirdėti!

**TRISTANAS**

Stebuklus šiuos įsidėmėsiu.

**TEODORO**

Gavau du tūkstančius eskudo.

**TEODORO**

Už tokius pinigus, drauguži,

Gali dar antausius šešis

Pakęsti.

**TEODORO**

Šuo įkando skaudžiai,

Todėl ir laižosi dabar.

**TRISTANAS**

Šio reikalo bus toks finalas,

Kaip ir su daktaro tarnais...

## TREČIAS VEIKSMAS

### Pirmas paveikslas

#### 1 scena

*(Federiko, Rikardo, toliau nuo jų Seljo ir Leonido)*

#### RIKARDO

Ir tamsta matėt tai?

#### FEDERIKO

Žinia.

#### RIKARDO

Ji savo rankute jam skėlė?

#### FEDERIKO

Bet tai nebuvo pamokėlė

Ar pyktis šeimininkės – ne!

Kai įkaršty tokia kaip ji –

Pažįstu savąją kuziną –

Vaikiną antausiu vaišina,

Vadinas, priedanga svarbi.

Koks jis nuo tąsyk pasipūtęs,

Opus, reikšmingas, iškilnus!

#### RIKARDO

Fortūna saugoja tarnus.

#### FEDERIKO

Su ja nelaimė gali būti.

#### RIKARDO

Ji elgės su manim, tačiau,

Gražiai, kilniai ir iškilmingai,

Kad aš į daug ką lyg sustingęs

Spoksojau, na, ir nieko nemačiau.

Bet šitie pažai ir žirgai,

Brangus puošnumas Teodoro!

Kaip greit ji tenkina jo norą!

Čia mums prasideda vargai,  
Nes šis dosnumas – tai kandus  
Atsakymas, kurs mums netinka!

**FEDERIKO**

Kol dar Neapolio garbinga  
Minia nepažėrė gandy,  
Kol jos garbė nenuplėšta,  
Nors ji tam frantui pataikauja,  
Jis turi mirt.

**RIKARDO**

Neprieštarauju,  
Nors ši bausmė ir per griežta.

**FEDERIKO**

Kaip tai atlikt?

**RIKARDO**

Kiekvienas žino  
Čia specialistų daug gerų:  
Perki juos auksu, sidabru,  
O jie krauju skolas grąžina.  
Liepei šaunuoliui nupirktam  
Ir jis paties jį negalvojęs.

**FEDERIKO**

Kad tik greičiau minutė toji!

**RIKARDO**

Už visa pikta niekšui tam  
Galėsime apmokėti veikia.

**FEDERIKO**

*(Pamatęs Tristaną ir tris kitus)*

Aure! Sprendimas koks ūmus!

**RIKARDO**

Tikrai!

**FEDERIKO**

Ir atsiuntė mums tai, ko reikia.

2 scena

*(Tie patys, Tristanas naujais drabužiais, Furio, Antonelo, Lirano)*

**FURIO**

Šiandieną moki tu. Aplaištyt reikia  
Drabužį tavo naują, iškilmingą.

**TRISTANAS**

Ir kam tos tuščios kalbos? Pasakyta:  
Aš sutinku visa širdim, senjorai!

**LIRANO**

Puikus išėjo rūbas.

**TRISTANAS**

Visa šitai

Domės nevertas daiktas, pasakysiu.  
Palyginus su tuo, kas mūsų laukia.  
Jei tik fortūna nepakiš kojytės,  
Rytoj aš – sekretoriaus sekretorius.

**LIRANO**

Tristanai, aišku, šeimininkui tavo  
Grafienė pataikauja.

**TRISTANAS**

Jis dabar

Ranka jos dešinioji. Jis man – durys  
Malonėn šeimininkės. Bet šalin  
Kelius fortūnos ir eiva išgerti.

**FURIO**

Aš nujaučiu, kad šitoj įstaigėlėj  
Mes neblogos surasim malvasijos.

**TRISTANAS**

Mes graikiškojo pamėginsim. Gurkšnj.  
Išmauksi, na, ir graikiškai dainuoji!

**RIKARDO** *(Federiko)*

Štai tas juodasis, geltena išdžiūvęs,



Man rodos, bene vadas jųjų bus,  
Nes jam visi paslaugūs ir nuolankūs!  
Klausyki, Seljo...

**SELJO**

Malonybe...

**RIKARDO**

Šūktelk

Aną štai, liesąjį.

**SELJO** (*Tristanui*)

Ei, kabalero!

Kol jūs nedingote šventoj paunksmėj,  
Markizas nori jus kažko prašyt.

**TRISTANAS** (*Savo bičiuliams*)

Bičiuliai, šaukia čia mane didikas,  
Man reikia sužinoti, ko jis nori.  
Užeikit, paprašykit statinaitę,  
Užsisakykit gabalėlį sūrio,  
O aš tuo tarpu viską sužinosiu.

**FURIO**

Tik tu nedelsk.

**TRISTANAS**

Akimirksniu sugrįšiu.

(*Furio, Antonelo, Lirano išeina*)

3 scena

(*Rikardo, Federiko, Tristanas, Seljo, Leonido*)

**TRISTANAS**

Ko pageidauja jūsų malonybė?

**RIKARDO**

Kai jūsų tokia išvaizda drąsi  
Ir žvilgsnis atkaklus, tai aš ir grafas  
Norėjom sužinoti, ar galėtut  
Papjauti žmogų?

**TRISTANAS** (*Į šalį*)

Trenk mane perkūnas!

Bet šiedu juk sekiojai grafienės!

Kažkuo čia kvepia! Reikia apsimest.

**FEDERIKO**

Tai ko jūs tylite?

**TRISTANAS**

Aš pagalvojau,

Kad gal juokauja jūsų malonybė

Iš mūsų amato. Bet mato dievas,

Kad špagos nebėra šioj karalystėj,

Kuri nesudrebėtų prieš mane. Girdėjot

Gal apie Hektorą? Tenai, kur aš siaučiu,

Joks kitas Hektoras nepasirodo.

Tasai trojietis buvo, aš – italas.

**FEDERIKO**

Markize, mums kaip tik toks reikalingas.

Mes nejuokaujam, duodu savo žodį.

Ir jei šiurpus ne vien tik jūsų vardas,

Ir jei sutinkat jūs kai ką nudobt,

Tai neblogai bus galima uždirbti.

**TRISTANAS**

Užteks, jei gausiu du šimtus eskudo.

Tada nors velnią!

**RIKARDO**

Duosiu tris šimtus.

Bet jūs jį šiandien sutvarkyt skubėkit.

**TRISTANAS**

Sakykit vardą ir pirmyn mokėkit.

**RIKARDO**

Pažįstate grafienę de Belflor?

**TRISTANAS**

Taip, šiuos namuos ir aš turiu bičiulių.

**RIKARDO**

Jūs galite jos tarną nugalabint?

**TRISTANAS**

Galiu tarnus išpjaut ir tarnaites  
Ir netgi žirgus jos puikios karietos.

**RIKARDO**

Tai štai: jūs sunaikinsit Teodoro.

**TRISTANAS**

Dėl šito reikia kiek kitaip nuspręsti.  
Kiek man žinia, jį nakties metu  
Daugiau nevaikšto niekur, rasi bijo  
Kienonors keršto. Jis labai bailus.  
Mane seniai sargybiniu jo kviečia,  
Tad leiskit man sutikti ir tada  
Aš jau kaip nors nudaigosiu tą vargšą,  
O pats visai neįtartas paliksiu.  
Na kaip, teisingai aš kalbu?

**FEDERIKO**

Vargu

Neapoly surastum kitą žmogų,  
Kuris geriau atliktų tai už jus.  
Samdykitės pas Teodorą ir tada,  
Nusmeigęs jį,  
Pas mus skubėkit slėptis.

**TRISTANAS**

Man šiandien šimtą duosite eskudo.

**RIKARDO**

Čionai auksinių penkiasdešimt; veikiai  
Sutikęs pas Dianą, duosiu jums  
Dar du šimtus, o gal daugiau.

**TRISTANAS**

Daugiau, senjore, man visai nereikia.  
Na, viso gero, jūsų malonybės.

Manęs ten laukia Kaukas, Sienlaužys,  
Juodoji kaukė ir Velnių Rijikas.  
Nereikia duot progos jiems liežuvauti.

**RIKARDO**

Teisingai. Viso gero.

**FEDERIKO**

Tai pavyko!

**RIKARDO**

Galvokim drąsiai: Teodoro miręs.

**FEDERIKO**

O jis gražuolis, tas galvažudys.

*(Rikardo, Federiko, Selio, Leonido išeina)*

**TRISTANAS**

Teks šeimininką perspėti. Sudie,  
Bičiuliai mano ir Graikijos vyne!  
O štai jis pats kažkur nuliūdęs šoka!

4 scena

*(Teodoro, Tristanas)*

**TRISTANAS**

Senjore, kur jūs?

**TEODORO**

Atsakyt sunkoka.

Širdies žaizda lig šiolei neužgyja  
Ir kur beečiau – vietos man nėra.  
Dvasia nuliūdusi. Auksinėm gijom  
Jau niekad neapšvies manęs aušra.  
Diana siūlė laimės karaliją,  
O šiandien amžiams dingo jos aistra.  
Ir nuo šiandieną svetimi mes vėlei,  
Kas teikia džiaugsmo žydinčiai Marselai.

**TRISTANAS**

Eime namo. Kitaip supras velniai

Pamatę mudu. Reikia išsiskirti.

**TEODORO**

Kaip? Kas?

**TRISTANAS**

Du meilės kankiniai

Pavyduliauja jums ir rengia mirtį.

**TEODORO**

Kas rengia? Kur? Paaiškink.

**TRISTANAS**

Neseniai,

Manau dabar galiu jums pasigirti,

Pasiūlė grafas ir markizas man

Jus nudaiginti rojun toliman.

**TEODORO**

Mane? Tikrai?

**TRISTANAS**

Mat antausius palaikė

Aistros ir meilės požymiu kai kas;

Nusprendė jums paskirti bausmę klaikią

Ir jūsų galvą į manas rankas

Geraį patepę atiduot pataikė.

Matyt, iš veido patikau aš jiems.

Aš pasakiau jiems, kad esu paskirtas

Jus saugoti, įrodymas jiems tvirtas,

Kad šitaip aš nudobsiu jus greičiau.

Nerast geresnio tarno už Tristaną.

**TEODORO**

Man šiandien mirti būtų daug saldžiau,

Tad pasiimki sau gyvybę mano!

**TRISTANAS**

Jūs išprotėjot?

**TEODORO**

Nevisai. Tačiau

Aš šiandien mirtį sveikinu. Diana  
Seniai vadintų vyreliu mane,  
Jei ne garbė, ne rangas, ne minia.  
Garbė jai – viskas. Čia ir visos kančios.

**TRISTANAS**

Ir ką jūs pasakytumėt man tuo metu,  
Jei jūsų širdis surakinčiau pančiais?

**TEODORO**

Kad už Ulišą galvotėsnis tu!

**TRISTANAS**

Jei aš jums žymų tėvą pargabenčiau  
Iš svetimų, nežinomų kraštų,  
Kurio kilmė grafienei atitiktų,  
Ar jūsų veidas nelabai supyktų?

**TEODORO**

Na ką tu klieidi?

**TRISTANAS**

Grafas Liudoviko

Jau žilas senis. Jis prieš daugelį metų  
Į Maltą sūnų išsiuntė jaunutį,  
Kilnaus magistro didžiojo vaikaitį,  
Bet ten jisai pateko į nelaisvę  
Pas maurus ir be garso dingo.  
Tat štai jūs būsit dingęs jo sūnus.  
Aš visa tai pasižadu atlikti.

**TEODORO**

Tristanai, liaukis! Gali tai nutikti,  
Kad mes garbės neteksim ir galvų!

*(Išeina)*

**Antrasis paveikslas**

*Terasa Dianos rūmuose*

1 scena

*(Teodoro, Tristanas)*

**TRISTANAS**

Gi štai mes ir namie. Na, viso gero;  
Jūs dar pajusit mūsų meilę tyrą,  
Kuomet rytoj grafienės tapsit vyru.

*(Išeina)*

2 scena

**TEODORO**

Jis neteisus. Aš pats dvasia netvirtas,  
Bet man palieka išeitis viena.  
Žinau gerai, kad meilė laikina,  
Ir ji praeis, kai širdys bus išskirtos.  
Už jūrų marių teks man išsiirti  
Ir ten man grįš ramybė amžina.  
Tu, meile, – žaibo kaitriojo liepsna,  
Bet jūrų bangos atliūliuos tau mirtį.  
O meile! Juk visi, ką kankinai,  
Kuriuos kamavo aistros nežabotos,  
Tave visai užmiršdavo tenai.  
Pasieksim užmaršties kraštus miglotus  
Ir tas pakils, kas širdį amžinai,  
Užmiršęs viską, svies į jūros plotus.

3 scena

*(Diana, Teodoro)*

**DIANA**

Na kaip, lengviau jums, Teodoro?

Nustojo sielvartas kankinęs?

**TEODORO**

Jis man daug laimės krikščioninės  
Suteikt savu skausmu panoro.  
Aš nuoširdžiai džiaugiuos kančia,  
Saldus man buvo jos jautimas  
Ir šitas mano pasveikimas  
Mane nuliūdino slapčia,  
Nes aš gerai žinau nūnai,  
Kad tą, kuri širdy įskėlė  
Kančios saldžiosios kibirkštėlę,  
Reikės palikti amžinai.

**DIANA**

Jūs norit išsiskirti?

**TEODORO**

Čia

Mane užmuš...

**DIANA**

Tikra teisybė.

**TEODORO**

Pavydą pusgalvėm būtybėm  
Manoji sukelia kančia.  
Jūs man suteiksite leidimą  
Išplaukt Ispanijon, senjora?

**DIANA**

Patenkinsiu su mielu noru  
Šį jūsų kilnųjį sprendimą.  
Nuo tos dienos, kai jus mušiau,  
Abiems mums grafas Federiko  
Pavyduliauja – mums beliko  
Tik išsiskirti kuo greičiau.  
Taip, reikia vykti. Jums kelionėn  
Atseikės šešetą šimtų.



**TEODORO**

Važiuoju, kad žmonių piktų  
Nutiltų kalbos nemalonios.

**DIANA**

Na, Teodoro, likit sveikas!  
Aš jus tuojau užmiršt žadu.

**TEODORO** (*Į šalį*)

Diana verkia! Kaip graudu?

**DIANA**

Kada gi jūs išvykstat? Veikiai?

**TEODORO**

Tuojau.

**DIANA**

Palaukit... Na, išeikit...  
Klausykite.

**TEODORO**

Aš laukiu... Na?..

**DIANA**

Ne ne, išeikit!

**TEODORO**

Einu.

**DIANA** (*Į šalį*)

Žiauriau net ir už kerštą klaikų  
Nubaudžia mus aistra karšta!  
(*Teodoro*) Jūs čia dar?

**TEODORO**

Likite sveiki.

(*Išeina*)

**DIANA**

Kokia akimirka sunki!  
Garbė tebūnie prakeikta!  
Prasmeki, išmone niekinga,  
Kuri iš mūsų grobia laimę.

Tačiau, garbė, tu prie atšlaimo  
Bedugnėn vedančio, siaubingo  
Mus gelbsti, kai mes žūti norim.

*(Grįžta Teodoro)*

**TEODORO**

Atleiskite, aš atėjau  
Paklaust: ar man išplaukt jau?

**DIANA**

Ak, nežinau aš, Teodoro.  
Tačiau, tikėkite, nūnai  
Matyti jus – sunki kančia.

**TEODORO**

Savęs aš atskubėjau čia;  
Juk aš prie jūsų nuo seniai  
Esu, bet man išvykt belieka,  
Tad aš meldžiu: man sugrąžinkit  
Mane greičiau.

**DIANA**

Tad atsiminkit:

Aš jūsų negrąžinsiu niekad.  
Ir sau aš jus pasilieku.  
Išeikite. Krauju paplūdus  
Garbė su mano meile grumias.  
Prie jūsų grumtis jai sunku.  
Ir negrąžinsiu amžinai  
Aš jūsų, nors jūs verksit, pyksit,  
Bet su manim jūs čia paliksit,  
Aš būsiu su jumis tenai.

**TEODORO**

Aš trokštu laimės garbei jūsų.

*(Išeina)*

4 scena

**DIANA**

Tebūnie prakeikta jinai!  
Dėl jos nustojau amžinai  
Aš mylimo brangaus. Tebūsiu  
Našlaitė aš nelaimingiausia.  
Užgesk, akelių spinduly!  
O veržias ašara gaili:  
Kas maža matė, verkia gausiai.  
Akelės, atpildas jums šaltas  
Už tai, kad nuplieskėt šviesa  
Nevertą daiktą jums. Tiesa,  
Aš nežinau, kuo nusikaltus.  
Neverkit! Ašaras giliausiai  
Paslėpk, blakstiena, kiek gali.  
O veržias ašara gaili!  
Kas maža matė, verkia gausiai.  
Žinau, kad priežodį jūs turit,  
Kuriuo gal teisinsitės jūs:  
Juk saulė žiūri į purvus  
Ir net labai atidžiai žiūri.  
Aš kitą naštą tau užkrausiu,  
Akių šviesiųjų spinduly!  
O veržias ašara gaili:  
Kas maža matė, verkia gausiai.

5 scena

*(Marsela, Diana)*

**MARSELA**

Kuomet ištikimai kaip sau  
Daug metų narsiai darbavaisi,  
Manai turįs nemažą teisę  
Sulaukti atpildo teisaus.

Duota jums proga patogi  
Pradžiuginti tarnaitės sielą  
Ir niekad veido jums nemielo  
Daugiau per amžius neregėt.

**DIANA**

Tu lauki atpildo teisingo?  
Tu apie ką? Nesuprantu.

**MARSELA**

Jūs sekretorius šiuo metu  
Išvyksta. Noriu aš garbingai  
Lydėti jį. Drįstu prašyti  
Išleisti Ispanijon mane,  
Kur būsiu žmona jam švelnia.

**DIANA**

Tai jūs kalbėjot apie šitai?

**MARSELA**

Kaip drįsčiau varginti jus nūnai  
Su tokiu prašymu, jei mudu  
Nebūtume apsvarstę būdų...

**DIANA**

Ir jis sutiko?

**MARSELA**

Neseniai

Jis pats garbingai pasipiršo.

**DIANA** (*Į šalį*)

Ir šitai man reikės pakęst?!  
Nėra jėgų man.

**MARSELA**

Viską mes

Apsvarstėm, nieko nepamiršom,  
Net smulkiai apsiklausinėjom,  
Kaip mes gyvensime kely.

**DIANA** (*Į šalį*)

Atleisk, didybe užgauli:

Mane jau meilė nugalėjo.

Nors vardą teks prarast padorų.

**MARSELA**

Tai jūs išleidžiate, senjora?

**DIANA**

Tavęs išleisti negaliu,

Marsela, ir už visą gerą

Man Fabio padaryti gera

Brangiuoju tavo vyreliu.

Tave jis myli kaip ir tu;

Tad jūsų aš paremsiu norą.

**MARSELA**

Šlykštus man Fabio. Teodoro

Aš myliu.

**DIANA** (*Į šalį*)

Baisiai pravartu

Ištekt kantrybės kuo ilgiau.

Širdie, ir kurgi tu veržiesi?

(*Marselai*) Tiktai už Fabio tu tekėsi!

**MARSELA**

Senjora...

**DIANA**

Pokalbj baigiau.

(*Išeina*)

**Trečiasis paveikslas**

*Salė grafo Liudoviko rūmuose*

1 scena

*(Grafas Liudoviko, Kamilo)*

**KAMILO**

Kitokių priemonių nėra  
Ilgiau pratęsti jūsų gentį.

**LIUDOVIKO**

Kamilo, metai pragyventi,  
Kasdien labiau našta niūria  
Prislegia. Jei išdrįsčiau vesti,  
Pateisintų gal tikslas tai,  
Bet protas tikina tvirtai  
Ir liepia sąžiningai spręsti.  
Juk aš, ko gero, net šeimynos  
Nebesulauksiu ir žmona  
Ims vysti it gėlė jauna.  
Bus senas vyras jai kankynė.  
Tai lyg svaigusis apynys,  
Kuomet jis klevo paūksmingo  
Apriečia liemenį galingą –  
Jis jaunas, klevas – džiūvėsys.  
Tad kelia visos šitos dūmos  
Man sielvartą senų dienų,  
Aš laimę dingusią menu  
Ir širdį apima liūdnumas.  
Kai aš daug ašarų gailių,  
Belaukdams Teodoro, lieju  
Greit baigsis dvidešimt pirmieji.

*(Tie patys, Pažas, vėliau Tristanas ir Furio)*

**PAŽAS**

Čia vienas Graikijos pirklių

Atvyko aplankyti mus.

**LIUDOVIKO**

Prašyk jį.

*(Pažas išeina, įeina Tristanas ir Furio, apsivilkę graikiškais drabužiais)*

**TRISTANAS**

Jūsų prakilnybei

Bučiuoju ranką be mandrybių.

Tegu kūrėjas troškimus

Visus patenkina ir viltis.

**LIUDOVIKO**

Matyti, ponai, jus džiugu.

Ar jūs čia turite draugų,

Ar šiaip kas privertė atkilti?

**TRISTANAS**

Aš iš Stambulo su laivu

Vykau į Kiprą, pasiryžęs

Nuvykt Venecijon; aš ten

Vežu daug persiškųjų drobių.

Be to, šalia savos prekybos

Aš paieškojimai verčiuos.

Taip pat norėjau pamatyti

Neapolį, įžymų miestą

Ir štai, kol mano samdiniai

Tenai prekes priiminėja,

Aš atvykau čionai pas jus

Ir negaliu atsigėrėti,

Koks prašmatnus šis miestas senas.

**LIUDOVIKO**

Taip. Miestas prašmatnus, žavingas

Neapolis.

**TRISTANAS**

Teisybė, gerbiamasis.

Manasis tėvas, pasakysiu,  
Stambus pirklys Graikijoj buvo  
Ir laikė jis vergų prekybą  
Visai švaria ir pelningiausia.  
Ir štai Asteklijoje kartą  
Jis pirko mugėje berniuką.  
Ir pasitaikė toks gražuolis,  
Kad nieko panašaus lig šiolei  
Gamta sukurti neįstengė.  
Jisai kaip Turkijos belaisvis  
Pagrobtas buvo su kitais  
Iš vieno mažo Maltos laivo.

**LIUDOVIKO**

Kamilo! Man širdis nerimsta.

**TRISTANAS**

Jis jį nupirko ir kartu  
Armėnijon parsigabeno,  
Ir čia jį su mumis drauge išauklėjo.

**LIUDOVIKO**

Daugiau nereikia.  
Bičiuli, palūkėk. Man širdį  
Tu varstai savo žodžiais.

**TRISTANAS** (*Į šalį*)

Kimba!

**LIUDOVIKO**

O kuo vardu jis?

**TRISTANAS**

Teodoro.

**LIUDOVIKO**

O angelai! Koksai galingas



Teisybės žodis mūs širdy!

Man ašarų nesulaikyti.

### **TRISTANAS**

Mana sesuo Serpalitonija

Ir šis berniukas (nelaiminga)

Grožybės dovana!) išaugo

Kartu ir, kaip dažnai tat būna,

Dar nuo visai mažų dienų

Karštai pamilo vienas kitą.

Kai jiems šešiolika sukako,

(Tuomet išvykęs buvo tėvas)

Karšta jų meilė tapo kūnu.

Ir taip ji sesėj pasireiškė,

Kad jau visi tai pastebėjo.

Gi Teodoro išsigandęs

Lyg balon dingio ir paliko

Serpalitoniją pilvotą.

Katiboratos, mano tėvą,

Ne tiek prislėgė šita gėda,

Kiek Teodoro pabėgimas

Ir jis iš sielvarto greit mirė,

O mes pakrikštijom vaikaitį.

Kaip žinot, mes visi armėnai

Tokio tikėjimo, kaip jūs,

Nors mūsų ir kita bažnyčia.

Mes kūdikiui parinkom vardą

Terimakonjo. Nuostabus

Berniukas buvo ir lig šiolei

Pas mus Tepekase jis auga.

O aš, Neapolin atvykęs,

Pradėjau, kaip visur, teirautis,

Ar kas nematė Teodoro?

Aš netgi paėmiau raštelį,

Kuriam jo žymės nusakytos,  
Ir sako man staiga tarnaitė  
Iš mano viešbučio, graikaitė,  
„O gali būt, kad šis berniukas –  
sūnelis grafo Liudoviko?“  
Manoji siela ėmė žaisti  
Ir aš nusprendžiau būtinai  
Jus pamatyti. Aš pradėjau  
Ieškoti jūsų ir per klaidą  
Praeiviai man kažkaip nurodė  
Grafienės de Belflior namus.  
Aš užėinu ir pamatau...

**LIUDOVIKO**

Širdis man dreba.

**TRISTANAS**

Teodoro.

**LIUDOVIKO**

O? Teodoro!

**TRISTANAS**

Jis, teisybė,  
Mėgino slėptis, bet nespėjo.  
Ir pagaliau jis su manim  
Kalbėtis ėmė, nors ir varžės,  
Ir prašė paslaptį palikti  
Tai, ką žinau aš apie jį.  
Jis būgštavo, kad jo vergystę  
Kiti jam nuodėme skaitys.  
O aš, norėdams jums pranešti  
Tai, ką aš apie jį žinau,  
Pas jus skubėjau. Jei tiesa,  
Kad jūsų tat sūnus pradingęs,  
Tai mes net giminaičiai esam!

**LIUDOVIKO**

O, leiskite jus apkabint!  
Širdis, be galo apsidžiaugus,  
Man liudija balsu griausmingu,  
Kad žodžiai jūs – šventa tiesa.  
Sūnau, o mylimas sūnau!  
Vėl sugrąžintas mano laimei  
Po tiek sunkių laukimo metų.  
Kamilo, ką gi man daryti?  
Jį aplankyti? Jį pamatyti?

**KAMILO**

Savaime aišku! Paskubėkit!

**LIUDOVIKO**

Bičiuli, jei kartu jūs norit  
Nueiti su manim, aš džiaugsiuos  
Ir būsiu dvigubai laimingas!  
Jei norit pailsėt, prašau,  
Ilsėkitės čia kaip namie  
Ir būkite sau šeimininkas.  
O aš kantrybės neturiu.

**TRISTANAS**

Aš tik paimsiu briliantus  
(Juos viešbutyje palikau)  
Ir tuoj atgal čionai sugrįšiu.  
Tad eikim, mielas Merkaponjos.

**FURIO**

Skubėkim, pone.

**TRISTANAS**

Pradžialdachi

Neblogasi.

**FURIO**

Puikiausiadži.

**TRISTANAS**

Eimebaši.

*(Tristanas ir Furio išeina)*

**KAMILO**

Kokia reikšminga

Kalba!

**LIUDOVIKO**

Lydek mane, Kamilo.

*(Išeina)*

*Įeina Tristanas. Jis namuose, kurių durys uždarytos. Furio yra lauke priešais duris.*

**TRISTANAS**

Jau išskubėjo?

**FURIO**

Senis lekia

Nelaukdamas karietos nė žmonių.

**TRISTANAS**

O kas jei visa tai – teisybė,

Ir tai tikrai bus Teodoro?

**FURIO**

Ir jeigu mūsų melas šitas

Tiesos kiek slepia savyje?

**TRISTANAS**

Išnešk greičiau šiuos drabužius,

Dabar turiu aš nusirengti,

Kad tie, kurie mane pažįsta,

Nepamatytų manęs čia.

**FURIO**

Greit nusirenk.

**TRISTANAS**

Kokia galybė

Yra ta sūnaus meilė tėvui.

**FURIO**

Kur laukt tavęs?

**TRISTANAS**

Palauk

Šitoj trobelėje prie guobos.

**FURIO**

Sudie.

***Išeina.***

**TRISTANAS**

O kokie slypi turtai

Mano galvoj! Aš apsivilkęs

Dabar taip išversta apsiaustą,

Kad jis atrodo vos ne sutana.

Aš jį apsivilkau, kad jeigu kas

Laiku suspėčiau nusimesti

Kur nors tarpuvartėj tamsioj,

Kaip ir armėnišką turbaną

Ir škurlius graikiškus savus.

***Įeina RIKARDO ir FEDERIKO.***

**FEDERIKO**

Juk čia tas pats karingasis narsuolis,  
Tikrai žadėjęs Teodoro nužudyti.

**RIKARDO**

Klausykit, pone! Argi šitaip uoliai  
Garbingi žmonės turi pažado laikytis  
Ar nieko nebereiškia duotas žodis?

**TRISTANAS**

Pone...

**FEDERIKO**

Ar tik nenorit pasakyti  
Kad nesam lygūs?

**TRISTANAS**

Leiskit žodį tarti  
Ir tik tada įvertinkit, ar kaltas.  
Anksčiau vargšeliui Teodoro tarnavau –  
Nuo šios štai rankos jis turėtų žūti –  
Bet gali būt žalinga mums per daug,  
Jei taip viešai mes leisim kraujui plūsti.  
Būt santūriu – dorybė, mums duota dangaus,  
Seni išminčiai santūriais mums liepė būti.  
Jūs, ponai, galit būti visiškai tikri –  
Be abejo, jį aplankys žiauri mirtis.  
Per dieną jis liūdėdamas vis slankioja,  
O naktį kambarin jis eina slėptis,  
Kažkokios svajos paslaptingos lanko jį,  
Giliai nuskęsti savo mintyse paliepia.  
Palikit man tai. Kris nuo mano rankos jis,  
Nedaug jau jam po žemę vaikščiot lieka.  
Ir nesirūpinkit vargšelio likimu,

Žinau, kada anapus išlydėt jį ketinu.

**FEDERIKO**

Atrodo, savo reikalą žmogus išmano,  
Jis jam tarnauja, jau pradėjo veikti.  
Be abejonės, jį nukaus.

**RIKARDO**

Teisybė tavo.  
Bus negyvas jis.

**FEDERIKO**

Bet mes tyliau kalbėkim.

**TRISTANAS**

Ir jeigu galim tart, kad savo jis jau gavo,  
Gal penkiasdešimties auksinių negailėsit?  
Aš nusipirkt arklėką noriu būtinai  
Neabejoju – gaudynės bus, vaikys tikrai.

**RIKARDO**

Štai čia auksiniai jūsų. Imkit ir turėkit,  
Tik savo pažado tesėti nepamirški.  
Atlyginsim už viską.

**TRISTANAS**

Rizikuot man reikia,  
Geriems žmonėms padėt turėjau ryžtis.  
Dabar – sudie. Manęs neturi pastebėti  
Čia su jumis. Jau laikas man pradingti  
Pagaliau.

**FEDERIKO**

Gera, kad esat jūs toks atsargus.

**TRISTANAS**

Matysit dar, kai baigtas reikalas šis bus.

*Išeina.*

**FEDERIKO**

Narsus žmogus.

**RIKARDO**

Ir atsargus. Juo galim kliautis.

**FEDERIKO**

Tikrai nudės jį!

**RIKARDO**

Net ir neabejokim.

*Ieina SELJO.*

**SELJO**

Kokių stebuklų mes dar galime sulaukti?

**FEDERIKO**

Kas daros, Seljo? Kur dabar eini? Sustoki.

**SELJO**

Tai nutikimas nuostabus, tikrai nelauktas,

Ypač jums. Ar matote – štai žmonės ten visokie

Į grafo Liudoviko skuba, veržiasi namus?

**RIKARDO**



Jis mirė?

**SELJO**

Va tai kaip tik nebūtų nuostabu.

O ne, visi jie grafą skubinasi sveikinti,

Kad rado sūnų, kurio buvo tiek ieškojęs.

**RIKARDO**

Bet negi gali šitai mums kaip nors pakenkti,

Jei išsipildė pagaliau žmogaus svajonės?

**SELJO**

Ar dviems Dianos širdį bandantiems palenkti

Tikrai nėra kiek nerūpi, kad tasai jaunuolis –

Tai Teodoro, apie kurį tiek daug mes girdim?

Tai jis – sūnus.

**FEDERIKO**

Tu pervėrei man širdį.

**RIKARDO**

Sūnus jis grafo? Betgi kaip pavyko jiems tai

Sužinot?

**SELJO**

O, tai istorija labai ilga,

Ir ją man pasakojo šitaip įvairiai,

Kad negaliu ir apsakyti – kodėl ir kas.

**FEDERIKO**

Jau apima mane labai juodi jausmai!

**RIKARDO**

Ir apsemia viltis manas niūri tamsa.

**FEDERIKO**

Einu pasižiūrėt, kas dedas.

**RIKARDO**

Aš kartu.

**SELJO**

Tuoj pamatysit jūs, kad aš buvau teisus.

*Išeina. Įeina TEODORO kelioniniais drabužiais ir MARSELA.*

**MARSELA**

Tu, Teodoro, išvyksti?

**TEODORO**

O priežastis esi tik tu,  
Daugiau varžytis negaliu,  
Kova tokia nebus lygi.

**MARSELA**

Šie tavo žodžiai nerimti,  
Užtenka pagaliau gudrauti.  
Mane norėjai tu apgauti,  
Ir tik Dianą temylėjai,  
Kad ir kokių vilčių turėjai –  
Dabar jų užmarštis telaukia.

**TEODORO**

Aš ir Diana?

**MARSELA**

Neigt vėlu.

Tasai beprotiškas troškimas –

Tai tavo visiškas žlugimas,

Tu įžūlus, bet silpnas tu,

Jei būtumei nors kiek stiprus,

Galbūt tave galėtų gerbti,

Bet įžūlus, nes tu pakelti

Drįsai į ją iš viso žvilgsnį.

Bet tarp garbės ir meilės mirksnio

Kalnų daugybės sniegas šaltas.

O už mane jau atsiteista,

Nors meilė širdyje ir glaudžias,

Bet ją sunaikins keršto skausmas,

Nes meilei ir pamiršti leista.

Ir vienas tebūnie tik vaistas –

Žinosi – užmiršau tave

Ir meile taipgi. Visada

Mus priverčia darkart mylėti

Mintis, kad privertė kentėti

Ta, kur pamiršo kažkada.

#### TEODORO

Tu žodžių prikalbi keistų,

Kad taptum Fabio žmona.

#### MARSELA

Tu

Patsai ištek dini. Kerštu

Aš tau nenoriu atsiteisti.

#### 2 scena

*(Tie patys ir Fabio)*

#### FABIO

Širdis man sielvartu nukaista,  
Minutė artinas rūščioji,  
Mes skiriamės, o tu vilioji  
Manas akimirkas švelnias.

**TEODORO**

Ir ko tau pykti ant manęs?  
Mane priglaus šalis šventoji.

**FABIO**

Tai išvykti?

**TEODORO**

O kaip manai!

**FABIO**

Pas poniją bėki tučtuojau.

3 scena

*(Tie patys, Diana, Anarda, Dorotėja)*

**DIANA**

Kaip, Teodoro, vykstat jau?

**TEODORO**

Norėčiau, kad tvirti sparnai  
Pakeistų kojų pentinus!

**DIANA**

Ar paruošėt kelionei mantą?

**ANARDA**

O taip!

**FABIO** *(Marselai)*

Tai jis paliks šį krantą?

**MARSELA**

O tu lig šiol jam pavydus!

**DIANA** *(Teodoro)*

Klausykit.

**TEODORO**

Jūsų paliepipimams.

**DIANA**

Už ką gi man tokia kančia?

Už tai, kad myliu jus slapčia?

**TEODORO**

Aš tik auka žiauraus sprendimo.

**DIANA**

Nors kilmei aš lenkiaus šventai,

Bet grioviau aš vergovę šitą!

**TEODORO**

Jūs verkiate?

**DIANA**

Kažkas įkrito

Į akį.

**TEODORO**

Meilė gal tatai?

**DIANA**

Taip, meilė! Ji nebijo nieko

Ir drąsiai plėšias iš krantų.

**TEODORO**

Aš tolimon šalin vykstu,

Bet su jumis širdis palieka,

Aš iškeliauju be širdies,

Bet būdamas šaly toliausioj

Aš savo širdžiai tetarnausiu.

Visur ši pareiga lydės.

Sakysite ką nors ar nieko,

Man iškeliaujant?

**DIANA**

Aš alpstu!

**TEODORO**

Aš tolimon šalin vykstu,

Bet su jumis širdis palieka.

**DIANA**

Jūs verkiat?

**TEODORO**

Į akių gelmes

Kažkas įkrito, peršti, graužia.

**DIANA**

O gal tai mano kančios grauždios?

**TEODORO**

Džiaugiuos iš jūs pagrobęs jas.

**DIANA**

Aš visokiausių niekaliukų

Jums lagaminan įbrukau.

Atleiskit, viskas, ką radau,

Prasčių prasčiausi barškaliukai.

Paimkit juos, bičiuli mano,

Ir, savo puošdamas rūbus,

Sakykit: perlas nuostabus

Žėruoja ašarom Dianos.

**ANARDA** (*Dorotėjai*)

Abu pražuvo, ne kitaip!

**DOROTĖJA**

Sunku jiems slėpti meilės kančią!

**ANARDA**

Jie meilės išskirtos vardan čia

Grąžina žiedus viens kitam.

**DOROTĖJA**

Diana elgiasi rūsti

Tarytum šuo su šieno kauge.

**ANARDA**

Nelaisvėn amžinon ji traukia.

**DOROTĖJA**

Ir ji nesoti, ir kiti.

*(Tie patys, Liudoviko, Kamilo)*

**LIUDOVIKO**

Širdies džiaugsmai, žavingoji Diana,  
Tebūnie atleidimas seneliukui,  
Kuris pas jus įbėgo nepranešęs.

**DIANA**

O kas jums, mielas grafe?

**LIUDOVIKO**

Jūs viena  
Nežinot to, ką visas miestas žino?  
Žinia it žaibas aplėkė visus  
Ir aš vos vos prasimušiau pro minią,  
Skubėdamas sūnelį pamatyt.

**DIANA**

Sūnelį? Kokį? Kogi jūs toks linksmas?

**LIUDOVIKO**

Nejau jums nieks lig šiolei nebylojo,  
Kad aš, prieš metų dvidešimt kelis  
Su seneliu siunčiau į Maltą sūnų,  
Kad jis pateko į Ali-pašos  
Nelaisvę.

**DIANA**

Man kažkas kalbėjo  
Apie nelaimę jūsų.

**LIUDOVIKO**

Ir šiandieną  
Dangus šventasis man grąžino sūnų,  
Išvengusį pavojų ir mirties.

**DIANA**

Senjore, jūs mane apdovanojat  
Didžiu džiaugsmu.

**LIUDOVIKO**

Ir jūs už tai, senjora,

Man turite padovanoti sūnų,  
Kuris pas jus gyvena ir tarnauja.

**DIANA**

Tarnauja pas mane? Ar tik ne Fabio?

**LIUDOVIKO**

O ne, ne Fabio tai. Tai Teodoro.

**DIANA**

Kaip? Teodoro?

**LIUDOVIKO**

Taip.

**TEODORO**

Nesuprantu?

**DIANA**

Sakykit, Teodoro, grafas – jūsų tėvas?

**LIUDOVIKO**

Gi štai jisai.

**TEODORO**

Senjore, neskubėkit,

Ir pagalvokit...

**LIUDOVIKO**

Ko gi čia galvot,

Sūnau brangus! Gal kaip tavam glėby

Numirsiu!

**DIANA**

Nesuprantamas dalykas!

**ANARDA**

O viešpatie, senjora! Teodoro

Taurus ir aukštakilmis kabalero?

**TEODORO**

Senjore, nieko negaliu suvokt.

Aš – jūs sūnus?

**LIUDOVIKO**



Jei tuo aš netikėčiau,  
Pakaktų man tikrai trumpai  
Pažvelgt į tavo veidą.  
Aš buvau jaunystėj  
Toks pat, kaip tu.

**TEODORO**

Bučiuoju jūsų kojas  
Ir jus maldauju...

**LIUDOVIKO**

Na ir nekalbėk!  
Aš pats nesavas. Koks žavingas gymis!  
Apsaugok, viešpatie! O koks lieknumas!  
Ir kaip didingai prigimtis byloja,  
Kad tu – narsios genties palikuonis!  
Eime, sūnai! Ir perimk kuo greičiausiai  
Ir tėvo dvarą, ir turtus visus.  
Ženk pro vartus, kuriuos papuošęs herbas  
Pats didingiausias šitoj karalystėj.

**TEODORO**

Senjore, aš išvykti privalėjau  
Ispanijon...

**LIUDOVIKO**

Ispanijon? Puikiausiai!  
Ispanija – glėbys manasis.

**DIANA**

Grafe,  
Labai prašau, jūs leiskit Teodoro  
Nors atsipeikėt ir ne šitais rūbais  
Atvykti jums pareikšti pagarbos.  
Nenoriu aš, kad eitų jis iš čia,  
Kai apačioj žmonių tiek prisirinko.

**LIUDOVIKO**

O jūs kalba, kaip visuomet, protinga.

Su juo man skirtis užgaulu, žinia,  
Bet kad labiau nesiautėtų minia,  
Aš išeinu tepaprašydamas jus:  
Į mano į atkeldinti namus.

**DIANA**

Duodu savo žodį jums.

**LIUDOVIKO**

Sūnau, lik sveikas.

**TEODORO**

Bučiuoju jūsų kojas.

**LIUDOVIKO**

Ach, Kamilo,

Dabar net mirt galiu.

**KAMILO**

Gražuolis

Tas Teodoro!

**LIUDOVIKO**

Net baisu galvoti.

Iš džiaugsmo aš galiu netekti proto.

*(Kamilo ir Liudoviko išeina)*

5 scena

*(Diana, Teodoro, Marsela, Dorotėja, Anarda, Fabio)*

**DOROTĖJA**

Senjore, leiskit jūsų ranką.

**ANARDA**

Ir nesupykite, prašau.

**DOROTĖJA**

Mes garbę šią užpelnęm sau.

**MARSELA**

Už mūsų jausmą jums palankų,

Kuriuo mes apgailėjom jus,

Jūs mus nors apkabinti galit.

**DIANA**

Prašau bematant pasišalint  
Ir liaukitės plepėt niekus!  
Be jokios užmačios piktos  
Aš jūsų rankutes bučiuoju.

**TEODORO**

Senjora, čia prie jūsų kojų  
Budės šis vergas nuolatos.

**DIANA**

O ko gi jūs čia spoksot, kvaišos?  
Greičiau palikit mus abu.

**MARSELA** (*Į Fabio*)

Na, Fabio, keista?

**FABIO**

Nuostabu.

**DOROTĖJA** (*Anardai*)

Kas bus toliau?

**ANARDA**

Dalykas aiškus:

Matyt, ponios nepakanti  
Gulėt ilgiau kaip šuo ant šieno.

**DOROTĖJA**

Imsi ēsti jį.

**ANARDA**

Ir ēs kasdieną.

**DOROTĖJA**

Dabar tegu nors sprogsta ji!

*(Marsela, Fabio, Dorotėja ir Anarda išeina)*

6 scena

*(Diana, Teodoro)*

**DIANA**

Dabar važiuot nereiks jums niekur?

**TEODORO**

Važiuot?

**DIANA**

Gal norit atsidust:

„Aš tolimon šalin vykstu,

Bet su jumis širdis palieka“?

**TEODORO**

Jus juokina lemtis gera –

Didybė mano netikėta?

**DIANA**

Uliokit!

**TEODORO**

Leiskit pastebėti:

Tarp mūsų skirtumo nėra

Ir tyčiotis neparanku.

**DIANA**

Jūs kitas, Teodoro.

**TEODORO**

Spėsiu,

Kad man skirti jausmai atvėso.

Lygybę jums pakęst sunku;

Kaip tarną – garbinot mane;

Garbėtroškos per amžius mėgo

Pamiltiems pavaidinti jėgą.

**DIANA**

Gal džiaugsmo jums suteiks žinia:

Kad myliu jus, kad ištekėti

Už jūsų šiandien pat rengiuos.

**TEODORO**

Stok, laime, aš tavim džiaugiuos!

**DIANA**

Laimingesnės visoj planetoj

Nėra, nebuvo ir nebus.

Bet laikas jums susitvarkyti  
Ir persirengti.

**TEODORO**

Apžvalgyti

Nueisiu tėviškę, namus  
Ir tėvą, nors manau kol kas,  
Kad aš kažin, ar jo sūnus.

**DIANA**

Sudie tad, grafe prakilnus.

**TEODORO**

Grafiene...

**DIANA**

Palūkėkit.

**TEODORO**

Kas?

**DIANA**

Mane tarnaitės ir tarnai  
Dar „malonybė“ tevadina.

**TEODORO**

Bet mūsų malonybė žino,  
Kad ponas jau ir aš nūnai.

*(Išeina)*

**DIANA**

Atrodė tai svaja, vienok,  
Ji išsipildė. Laime, stok!

7 scena

*(Federiko, Rikardo, Diana)*

**RIKARDO**

Tarp tokio triukšmo ir tokios linksmybės  
Geri draugai pamirštami.

**DIANA**

Kodėl

Jūs manote, kad tamstas pamiršau?

**FEDERIKO**

Jūs mums pranešti nepanorot netgi,  
Kad jūsu tarnas – toks kilnus didikas.

**DIANA**

Tad galit sužinoti štai, kad jis  
Nūn grafas ir šaunus jaunavedys.

*(Išeina)*

**RIKARDO**

Kaip jums patinka?

**FEDERIKO**

Proto netenku.

**RIKARDO**

Ir šitas sukčius jo nesunaikino?

**FEDERIKO**

Antai, jis eina.

8 scena

*(Tristanas, Federiko, Rikardo)*

**TRISTANAS** *(Sau)*

Ir tvarka tvarkelė!

Kas manė, kad liokajaus smegeninė  
Neapolį apverstų aukštyn kojom?

**RIKARDO**

Sustokit, Hektorai, ar kaip ten jūs?

**TRISTANAS**

Tikrasis mano vardas – Briedžio Koja.

**FEDERIKO**

Matyt, matyt.

**TRISTANAS**

Tik pasiaiškint leiskit,  
O jau paskui paskelbkit ir sprendimą.

Juk aš dabar tarnauju Teodoro  
Ir jį nudobti visados galiu,  
Bet luktert reikia dar dienelių pora  
Ir tik tada pašonėn smogt peiliu.  
Šiame darbe gavau šį tą patirti  
Ir jam, tikėkit, aš suruošiu mirtį,  
Nors čia yra nedidelis keblumas.

**FEDERIKO**

Koksai?

**TRISTANAS**

Lavonas pasidarė grafas.

**RIAKRDO**

O jums tai ne vis tiek?

**TRISTANAS**

Kai su jums

Tariausi, tai už tris šimtus  
Sulygau aš nudobti Teodoro,  
Bet tarną, o ne grafą, mano ponai.  
Juk grafas Teodoro – ne juokai.  
Tad teks jums honorarą dar pakelt.  
Brangiau kainuoja juk patiesti grafą  
Nei dešimtį tarnų, kurie veik mirę  
Nuo bado.

**FEDERIKO**

Kiek tad primokėti?

Tiktai kad šiandien.

**TRISTANAS**

Tūkstantis eskudo.

**RIKARDO**

Juos gausit.

**TRISTANAS**

Ir avansą nedidutį.

**RIKARDO**

Grandinė štai.

**TRISTANAS**

Ir pinigus paruoškit,

**FEDERIKO**

Atnešiu tuoj.

**TRISTANAS**

O aš jį – kinžalu.

Aha!

**RIKARDO**

Na, kas?

**TRISTANAS**

Kad būtų man tylu.

*(Rikardo ir Federiko išeina)*

9 scena

*(Teodoro, Tristanas)*

**TEODORO**

Tu, rodos, paslapčia šnibždėjai

Kažką su tais galvažudžiais.

**TRISTANAS**

Nėra kas lygintų su jais,

Su mulkais tais ir niekadėjais.

Už jūsų galvą išviliojau

Eskudo tūkstantį švariai.

**TEODORO**

Klausyk, tu eibių pridarei!

Įklimpai dar įsikviliojęs.

Kaip man ilgu ir nuobodu.

**TRISTANAS**

Mane jums išklausyt reikėjo

Ir būtų mėt jūs apmokėję

Daugiau nei šitie kvaišos du.

Juk išmonės man nepristinga:

Galiu aš graikiškai kalbėt,



Kvailus žodžius į krūvą dėt  
Ir skamba viskas stebuklingai,  
O žodžiai liejas ir vilnija:  
Asteklįja, Katiboratos,  
Serpalitonija, Ksipatos,  
Afinijas, Filimoklija...  
Skambesnis garsas čia svarbu  
Ir jei nieko silpna galva,  
Atrodo – graikiška kalba.

**TEODORO**

O aš kamuojuos ir drebu,  
Krauju paplūdus siela mano.  
Juk jei apgaulę sužinos,  
Mes susilauksim tiek bėdos  
Ir ešafoto gal, Tristanai?

**TRISTANAS**

Iš kurgi tokios rūgščios mintys?

**TEODORO**

Tu – piktas velnias su ragais.

**TRISTANAS**

Lai viskas savo ruožtu eis,  
Gal košės ir neteks kabinti.

**TEODORO**

Grafienė eina.

**TRISTANAS**

Aš slepiuosi.  
Nenoriu jos visai sutikti.

*(Slepiasi)*

10 scena

*(Diana, Teodoro ir pasislėpęs Tristanas)*

**DIANA**

Kodėl jūs tėvo neaplinkėt?

**TEODORO**

Senjora, sunkios abejonės  
Mane kankina, aš nusprendžiau  
Prašyti antrą kartą jus,  
Kad leistumėt išplaukti man  
Ispanijon.

**DIANA**

Sakykit, šitai  
Nereiškia to, kad jus Marsela  
Pradėjo vėl prie ginklo šaukt?

**TEODORO**

Mane? Marsela?

**DIANA**

Kaip kitaip?

**TEODORO**

Liežuvis mano neišdrįsta  
Tuo jūsų varginti ausis.

**DIANA**

Nors mano garbę tai užgautų,  
Bet pasakykit, Teodoro.

**TEODORO**

Tristanas, suktas apgavikas,  
Bet geraširdis, pastebėjęs,  
Ir mano meilę, ir kančias,  
Ir sužinojęs, kad kadaise  
Sūnus pradingo Liudoviko,  
Sukūrė štai apie mane  
Mažutę pasaką, o aš  
Pamestinukas, vargšas, niekas,  
Ir mano tėvas – mano protas  
Miklus, žinoti viską trokštąs.  
Todėl aš jus ir vėl meldžiu:

Ak, leiskite išvykti man,  
Senjora, jūsų meilės, kraujo  
Ir tobulybės nežeidus.

**DIANA**

O visa tai puiku ir kvaila.  
Puiku, kad jūsų atvirumas  
Taurumą jūsų man parodė,  
Bet kvaila pagalvot, kad aš  
Kvaila ir neprotinga būsiu  
Ir savo laimę panorėsiu  
Sutrypt. Aš būsiu jūs žmona.  
Ir kad Tristanas paslapties  
Šios mūsų neišduotų,  
Aš jį, vos tik jisai užmigs,  
Paliepsiu tučtuojau įmesti  
Į šulinį.

**TRISTANAS**

*(Pasirodydamas)*

Na na, tyliau jūs!

**DIANA**

Ir kas gi tai?

**TRISTANAS**

Tai aš, Tristanas.

Visai natūraliai užgautas  
Nedėkingiausios moteriškės  
Pačiu bjauriausiuoju būdu.  
Aš jums vien iš geros širdies  
Padėjau laimę susikurti,  
O jūs – į šulinį mane!

**DIANA**

Jūs tai girdėjot?

**TRISTANAS**

Neužkibsiu!

Ne taip lengvai aš pasiduodu.

**DIANA**

Sugrįžk.

**TRISTANAS**

Sugrįžti?

**DIANA**

Grįžk drąsiai.

Ir atpildan už sumanumą

Aš pažadu tau, kad puikesnio

Bičiulio už mane nerasi.

Už tai ir tu neišplepėki

Šio savo didžio atradimo.

**TRISTANAS**

Kad man pačiam neįdomu

Pelpėti apie jį.

**TEODORO**

Iš kur tasai judėjimas ir kalbos?

11 scena

*(Tie patys, Liudoviko, Federiko, Rikardo, Kamilo, Fabio, Marsela, Anarda, Dorotėja)*

**RIKARDO**

Manau, kad leisite ir mums

Į iškilmes šias įsijungti?

**FEDERIKO**

Žemai Neapolis suplaukęs

Audringai užia, nekantrauja.

**LIUDOVIKO**

*(Į Teodoro)*

Prie prieangio, Dianai leidus,

Tavęs jau laukia karieta

Ir dauguma raitų dvariškių,

Tave jie nori palydėti.

Tad ženkl, sūnau, į seną rūmą,  
Kuris ilgai tavęs gedėjo.

**DIANA**

Kol mes dar esam mano menėj,  
Jums, grafe, noriu aš pranešti,  
Kad žmona aš jo.

**LIUDOVIKO**

Kalk stipriau,  
Fortūna, kalk į savo ratą  
Auksinę vinį! Liaukis džiaugsme!  
Norėjau vieną vaiką vežtis,  
O išsivežu net du.

**FEDERIKO**

Man rodos,  
Pasveikint reikia juos, markize.

**RIKARDO**

Galiu dar priedo aš pasveikint,  
Kad Teodoras liko gyvas..  
Aš tokį jam jaučiau pavydą,  
Kad įkalbėjau šitą sukčių  
*(rodydamas į Tristaną)*  
Kurs mano grandine dabinas,  
Kad jis už tūkstantį eskudo  
Nudurtų jį. Jis apgavikas  
Ir tyko jį nūnai nudobt.

**TEODORO**

O ne, palaukit! Kas apsaugot  
Ir šeiminingą gelbėt imas,  
Tasai ne apgavikas.

**RIKARDO**

Kas tas  
Įsivaizduojamas drąsuolis.

**TEODORO**

Tai mano tarnas. Ir už tai,  
Kad jis išgelbėjo gyvybę,  
Aš jį, Dianai mano leidus,  
Apvesdinsiu su Dorotėja,  
Paėmęs pavyzdžiu, kaip ji  
Sujungė Fabio ir Marselą.

**RIKARDO**

Marselai kraitį aš paruošiu.

**FEDERIKO**

Aš – Dorotėjai.

**LIUDOVIKAS**

Ką daryti!

Kaip matos, atiteks grafienei  
Sūnus ir visas mano turtas.

**TEODORO**

Ir kam tasai susirinkimas –  
Juk paslaptį šią Teodoro,  
Mes tikim, niekas neišduos.  
Todėl ir baigsime, jums leidus,  
Apysaką mes apie šunį,  
Kursai ilgai ant šieno buvo.